

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C49 – OND6**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 12 november 2009

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de efficiëntere aanpak van discriminatie in discotheken en danscafés	3
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over initiatieven inzake de studiekeuze en studiekeuzebegeleiding	7
Vraag om uitleg van de heer Erik Tack tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het medisch schooltoezicht	
Vraag om uitleg van mevrouw Daniëlle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het medisch schooltoezicht door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB)	11
Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het niet terugkeren naar school van allochtone meisjes na de schoolvakantie	16
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gelijkwaardigheid van diploma's behaald aan de Open Universiteit	19
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de licentieovereenkomst van SEMU	22
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stijging van het aantal leerlingen in het buitengewoon lager onderwijs (blo)	26
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de mogelijkheid om de Chinese taal en cultuur te introduceren in het secundair onderwijs	31
Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de organisatie van een opleiding voor islamkaders in Vlaanderen	32

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de efficiëntere aanpak van discriminatie in discotheken en danscafés

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, binnen een aantal duidelijke grenzen mogen discotheken en danscafés zelf bepalen wie binnen mag en wie niet. Om dat te controleren, mogen ze een portier aan de ingang zetten. Maar dat recht houdt geen absolute vrijheid in.

Sinds 1981 is er een antiracismewet, en op basis van die wet kan een discotheek bezoekers niet weigeren alleen maar omdat ze een andere huidskleur hebben of omdat ze van allochtone origine zijn.

Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (CGKR) ontving in de periode 2003-2008 258 klachten inzake een discriminerend deurbedeeld van megadancings en danscafés. Deze klachten, samen met de resultaten uit andere onderzoeksmethoden, praktijktesten, enquêtes en dergelijke, geven aan dat er wel degelijk sprake is van een maatschappelijk probleem. De antiracismewet is ontoereikend om deze specifieke vorm van discriminatie tegen te gaan. De kans tot een veroordeling is erg klein. Als het al tot een veroordeling komt, dan is het meestal de portier die beboet wordt, terwijl de uitbater veelal vrijuit gaat.

Daarom heeft het CGKR tien aanbevelingen geformuleerd voor een efficiëntere aanpak van discriminatie in discotheken en danscafés. Ik zal niet alle tien de aanbevelingen opsommen omdat een aantal aanbevelingen specifiek bestemd zijn voor de gemeenten, de uitbaters van dancings en danscafés en de politie en het Openbaar Ministerie.

Het CGKR pleit vooral voor samenwerking, contact en overleg tussen alle partijen – overheid, uitbaters, politie en jongeren. Deze samenwerking zou bij voorkeur moeten leiden tot een horecapact waarin een aantal zaken zijn vastgelegd. Ten eerste mogen uitbaters en portiers voortaan alleen duidelijke huisregels stellen aan het gedrag en de kleding van bezoekers. Ten tweede moet aan geweigerde bezoekers verteld worden op basis van welke criteria ze werden geweigerd. Ten derde ziet een overlegplatform met vertegenwoordigers van de gemeente, meldpunt discriminatie, CGKR, politie, horeca, parket en jongeren toe op de naleving van de gemaakte afspraken. Ten vierde worden uitbaters jaarlijks verplicht om verslag uit te brengen over de wijze waarop ze het beleid hebben uitgevoerd. En ten vijfde worden jongeren betrokken bij de evaluatie van dat beleid.

Mijnheer de minister, ik ben er mij bewust van dat het hier om een ruim maatschappelijk probleem gaat dat niet beperkt is tot de Vlaamse Gemeenschap, maar toch zou ik graag het volgende willen vragen. Bestaan er over discriminatie van jongeren in het algemeen en van uitsluiting tot het uitgaansleven in het bijzonder samenwerkingsakkoorden met andere overheden, federale, lokale enzovoort? Zo ja, welke? Zo neen, zijn er plannen om hierover in de toekomst samen te werken? Hoe staat u tegenover de aanbevelingen van het CGKR?

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik ben naar deze commissievergadering gekomen om me aan te sluiten bij de bezorgdheden van mevrouw Brusseel. De collega's die hier al wat langer meedraaien, weten dat we het al vaak gehad hebben over discriminatie in discotheken en danscafés. Het is een oud probleem. Ik zat nog in de eerste jaren van het secundair onderwijs toen daar al acties tegen gevoerd werden.

Het concrete voorbeeld dat ik wil aanhalen, was misschien wel symptomatisch. Ons scoutslokaal lag naast een bordeel. Op de deur hing een bordje: 'Accès interdit aux chiens et Nord-Africains'. Dat was geen uitzonderlijk beeld. Met de Antiracismewet zijn zulke bordjes

verboden, terecht, maar de praktijk is gedeeltelijk blijven bestaan, tot op vandaag zelfs. Ik vind dat we alle middelen moeten inzetten om discriminatie in het algemeen, en zeker deze vorm ervan, te bestrijden. Dit is een vieze vorm van discriminatie omdat jongeren worden uitgesloten van gewoon plezier. We moeten alles doen om dat te vermijden.

Ik wil tegelijk zeggen dat ik besef dat er vaak problemen zijn met jongeren, en vaak zijn het dan ook nog allochtone jongeren. Maar er zijn niet enkel problemen met alleen maar allochtone jongeren. Op grond van huidskleur of geloofsovertuiging mensen zomaar de toegang weigeren, kunnen we niet aanvaarden.

Tijdens de vorige legislatuur hebben verschillende ministers inspanningen gedaan. Ik denk in de eerste plaats aan de meldpunten van toenmalig minister Van Brempt. Hoe staat het daarmee, mijnheer de minister? Kunnen ze dergelijke problemen effectief opvangen? Wat zijn de resultaten daarvan?

Voormalig minister Keulen heeft naar aanleiding van een incident met de heer Mahassine – hem was in een café de toegang geweigerd en hij heeft daar een rechtszaak van gemaakt – een horecacharter aangekondigd. Het is me niet duidelijk wat daarvan geworden is. Dat zou gebeuren in overleg met Ho.Re.Ca Vlaanderen en met de uitbaters. Gelukkig zijn niet alle cafébazen racisten. Is er zo'n charter gekomen, mijnheer de minister? Hoe gaat dat in zijn werk?

Mevrouw Brusseel is niet in detail getreden, maar voor een efficiëntere aanpak van discriminatie van allochtone jongeren in dancings en danscafés heeft het CGKR een persdossier opgesteld. Ik geloof dat dat in samenwerking met Kif Kif en andere allochtone verenigingen gebeurde. Het omvatte aanbevelingen aan de gemeenten. Ik vind dat we het moeten opentrekken naar de Vlaamse bevoegdheden. Eén voorstel was de installatie van informeel toezicht in uitgangsbuurtten. Dat is niet zo formeel als een meldpunt, maar het vraagt wel inspanningen. Men zou getrainde teams laten opereren in de uitgaansbuurtten. Ze moeten herkenbaar en gekend zijn door de jongeren. Dit initiatief komt uit Nederland. Het inzetten van deze mensen heeft vooral een sussend karakter, ze worden 'susteam' genoemd. De jongeren kunnen zelf onmiddellijk bij deze teams terecht, die onmiddellijk ter plaatse gaan en proberen te bemiddelen tussen de horeca-uitbater die een groepje weigert en de jongeren zelf. Mijnheer de minister, ook al werd dit opgenomen in de aanbevelingen voor de gemeenten, kan het Vlaamse Gewest daar een bijdrage aan leveren? Misschien kan dat via een proefproject in een van de Vlaamse steden waar regelmatig problemen zijn.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb zelf al gelijkaardige situaties meegemaakt. Ik draai mee in een Erasmusprogramma. Daar nemen studenten van allerlei huidskleur en herkomst aan deel. Om die periode af te sluiten, gaan we eens uit in Gent, nietwaar Fatma? Ik heb al meegemaakt dat andersgekleurde studenten aan de discotheek werden geweigerd. Ik vond dat triestig en vreselijk. Ik vind dat dat niet kan.

Aan de andere kant wordt een allochtoon niet altijd en uitsluitend geweigerd omdat hij allochtoon is. Er kunnen andere redenen zijn om de toegang te weigeren, zoals veiligheid en kledij. In veel dancings in Gent zijn er vaak te veel jongens. Als Turkse jongeren uitgaan, mogen de meisjes niet mee. De genderbalans in een dancing moet min of meer in evenwicht zijn. Als tachtig jongens begerig zitten te kijken naar twintig meisjes is dat geen werkbare situatie meer.

Dergelijke problemen zijn er dus ook. We mogen er niet per se van uitgaan dat het weigeren van bepaalde personen door racisme is ingegeven, het heeft vaak ook te maken met andere zaken. Daarom pleit ik ten eerste voor overleg met de discotheek- en dancinguitbaters. We mogen geen keurslijf opleggen dat het hun onmogelijk maakt om nog te functioneren vanuit economisch oogpunt. Ze hebben het recht om die zaken commercieel uit te baten. Ze vervullen ook een belangrijke functie. Dit zijn socialiseringsorten, hoewel misschien volgens sommigen niet de beste. Dit moet dus ook op dat vlak werkbaar blijven.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, ik wist niet dat mevrouw Pehlivan een groot discotheekspecialist is. Een mens leert altijd iets bij, zelfs van partijgenoten. *(Gelach)*

Tot op heden werden vanuit het gelijkekansenbeleid geen samenwerkingsakkoorden gesloten met andere overheden specifiek over de discriminatie van jongeren of over de uitsluiting van bepaalde groepen tot het uitgaansleven. Dat impliceert niet dat er geen samenwerking zou zijn tussen de Vlaamse overheid, de federale overheid en de lokale overheden. Mijn voorgangster, mevrouw Van Brempt, heeft inderdaad in een aantal centrum- en grootsteden proefprojecten opgestart voor de oprichting van meldpunten discriminatie. Vanaf 2010 kunnen die, als ze voldoen aan een aantal criteria, worden erkend en op die manier ook structureel gesubsidieerd. Deze meldpunten ontvangen meldingen over vermeend discriminatoir gedrag, onder meer ten aanzien van jongeren in het uitgaansleven. De meldpuntmedewerkers trachten tot een oplossing in der minne te komen voor elke individuele situatie, maar hebben eveneens, op basis van het Gelijkekansendecreet, de opdracht preventieve acties uit te werken. Daarvoor moeten ze een beroep doen op het lokale netwerk van verenigingen, politie en parket. Door die nadruk op netwerken geven de meldpunten een stimulans aan de middenveldorganisaties om het antidiscriminatiebeleid mee uit te dragen. Dat is een heel bewuste strategie.

Gelijke Kansen in Vlaanderen zorgt niet enkel voor de erkenning en subsidiëring van de lokale meldpunten discriminatie, maar staat eveneens in voor de uitwisseling van expertise en het aanbod van vorming om die diensten te professionaliseren. Hiervoor sloot Gelijke Kansen in Vlaanderen een contract met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Mijn diensten werken dus samen met het Centrum. Die samenwerking is geformaliseerd in een contract en behelst eveneens een samenwerking met betrekking tot de uitbouw van preventieve acties, zoals ik daarnet zei. Het horecabeleid vormt daar een onderdeel van.

Ik heb gegevens opgevraagd bij de drie meldpunten die al een jaar operationeel zijn, namelijk die van Antwerpen, Gent en Leuven. Zoals meegedeeld in de persberichten die eind oktober zijn verschenen naar aanleiding van de horecacampagne in Leuven, lopen er niet zo veel meldingen binnen over deze materie. Dat wil helemaal niet zeggen dat er geen probleem zou zijn. Uit Europees onderzoek dat in 2007 werd uitgevoerd in het kader van de Eurobarometer, blijkt dat slechts een op de vier mensen die worden getroffen door discriminatoire handelingen, daar daadwerkelijk aangifte van doet. Om aangifte te doen, moet iemand immers eerst weten dat wat hem overkomen is, onwettig is. Hij moet ook de kanalen kennen waarlangs hij aangifte kan doen. Hij moet vertrouwen hebben in die diensten, en die diensten moeten dan ook nog eens bereikbaar willen zijn. Uit Nederlands onderzoek dat eveneens in 2007 werd uitgevoerd door de antidiscriminatiewetbureaus, blijkt dat 85 percent van de uitgaande jongeren die getroffen worden door een weigering, niet bereid zijn daarvan aangifte te doen. We kunnen er wellicht van uitgaan dat de cijfers voor Vlaanderen dezelfde zullen zijn.

De medewerkers van de Vlaamse meldpunten discriminatie halen hun informatie over de omvang en persistentie van het probleem daarom niet zozeer uit het aantal meldingen, maar uit hun contacten met de sector en met het ontwikkelde netwerk. Voor Leuven beschikken we voort ook over de resultaten van de enquête ‘Tijd voor diversiteit’ die werd uitgevoerd door het universitair centrum voor buitenlandse studenten Pangaea. De Vlaamse meldpunten komen dus tot eenzelfde vaststelling.

Mevrouw Brusseel, de aanbevelingen van het Centrum zijn uiteraard een inspiratiebron voor wat wij aan Vlaamse zijde zullen doen. Meer nog, de aanbevelingen van het Centrum zijn tot stand gekomen op basis van de ervaringen met de gevolgde werkwijzen in de Vlaamse meldpunten discriminatie van de regio Leuven en van de regio Gent. Met andere woorden, er wordt intensief samengewerkt, en het Vlaamse gelijkekansenbeleid dient als voorbeeld.

Het spreekt vanzelf dat we moeten streven naar een uitgaansleven waar iedereen aan kan participeren, zonder blind te zijn voor de overlast. Die overlast is ook een feit. Jong zijn, geeft geen overlast. In groep zijn, geeft geen overlast. Gekleurd zijn, geeft geen overlast. Wat wel overlast geeft, is verstorend en provocerend gedrag, agressie en vandalisme, ongeacht de kleur, ongeacht of iemand jong of oud is, ongeacht of mensen al dan niet in groep zijn. Ik onderschrijf dus de analyse en de richting van de aanbevelingen. We passen ze eigenlijk al voor een groot deel toe.

We zullen echter verder gaan. In 2010 zullen Gelijke Kansen in Vlaanderen en het CGKR samenwerken aan de uitbouw van preventieve acties ter voorkoming en bestrijding van een ongelijke behandeling in de horecasector. We zullen ons daarbij voort laten inspireren door zowel het Gentse model als de werkwijze van de stad Leuven. Leuven vaardigde als eerste stad in België een politiereglement uit met betrekking tot het uitoefenen van portiersactiviteiten. Gent trad dan weer toe tot de Europese coalitie van steden tegen racisme. In het tienpuntenactieplan uit de toetredingsverklaring is een project 'Non-discriminatie in de Gentse horeca' opgenomen. Bij dat project is er sprake van een bijkomende portiersvergunning. De portiers ondergaan een moraliteitsonderzoek en worden verplicht een logboek bij te houden. Beide steden starten een horecaoverleg op dat de vinger aan de pols houdt.

Een andere bron van verdere inspiratie vormt het Nederlandse Panel Deurbeleid. Kort samengevat houdt dat in dat in het belang van orde en veiligheid een convenant ondertekend wordt tussen horeca-uitbaters, politie en gemeente. De kern is dat enkel functionele eisen, met betrekking tot gedrag, kleding en kredietwaardigheid, gesteld worden aan de gast en dat deze eisen transparant en controleerbaar meegedeeld worden aan alle potentiële bezoekers. Uitsluiten omwille van zogenaamde raciale kenmerken en opleggen van een maximum aantal bezoekers per etnie, zijn niet toegestaan.

Volgens dit Nederlandse model behoort het tot de verantwoordelijkheid van de horeca-uitbater om zijn portiers hierover te instrueren. De politiediensten reageren alert op discriminatiemeldingen en de burgemeester kan de vergunning van een horecazaak geheel of gedeeltelijk intrekken.

In 2010 zullen we in Vlaanderen werken aan nieuwe initiatieven en aan de mogelijkheid om de verschillende bestaande praktijken in Vlaanderen en Nederland te combineren. Daarmee antwoord ik meteen op uw vraag, mijnheer Roegiers. We zullen de verschillende aanpakken laten onderzoeken door de meldpuntmedewerkers, begeleid door Gelijke Kansen in Vlaanderen en door het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. Zo nodig zullen we zelf bijkomende actie nemen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Mijnheer de minister, ik wens u te danken voor uw uitvoerige antwoord.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: De minister heeft een antwoord gegeven op wat u hebt gezegd, mijnheer de voorzitter, namelijk dat kledijvoorschriften gebruikt kunnen worden om mensen niet toe te laten. Ik begrijp dat het kan, maar dan moet het transparant zijn en moet duidelijk worden aangegeven wat de vereiste kleding is. Nu gebeurt het vaak dat men tegen mensen zegt dat hun kledij niet in orde is, maar is dat eigenlijk een manier om bepaalde mensen, vaak op basis van huidskleur, de toegang te weigeren. Ik ga ermee akkoord dat zulke zaken bepaald worden, maar dan moet het voor iedereen gelijk zijn. Dat heeft de minister heel goed geduid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over initiatieven inzake de studiekeuze en studiekeuzebegeleiding

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag volgt op ons actualiteitsdebat over de niet-bindende oriënteringsproef. Toen was iedereen het erover eens dat initiatieven met betrekking tot studiekeuze en studiekeuzebegeleiding op zich heel belangrijk zijn.

Toen ik naar aanleiding van dit actualiteitsdebat eerdere vragen in deze commissie nalas, was ik op zijn zachtst gezegd verwonderd over de traagheid – niet de helaasheid – der dingen. Vragen over dit onderwerp worden al gesteld sinds 2006. Ik ben zeker niet de kenner. Enkele leden hier stellen hierover al vragen sinds 2006. Ik denk zelfs dat het project voor de optimalisatie van de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs, het zogenaamde SOHO-project, is gestart onder minister Vanderpoorten. Zo lang zijn we al bezig.

Iedereen is het erover eens dat studenten op het einde van het secundair onderwijs een goede studiekeuze zouden moeten kunnen maken en dat aandacht voor studieoriëntering en studiebegeleiding heel belangrijk is. Momenteel bestaan er verschillende initiatieven waarbij het Departement Onderwijs en Vorming is betrokken die deze oriëntering, begeleiding en informatie moeten ondersteunen, bijvoorbeeld het project Mijn loopbaan, de jaarlijkse provinciale studie-informatiedagen (SID-in) en het SOHO-project. Een van de beweegredenen voor deze initiatieven was dat, indien deze initiatieven op een goede manier toegepast zouden worden, een al dan niet bindende oriënteringsproef overbodig zou zijn.

Het SOHO-project werd al in september 2002 opgestart. De doelstelling van het project is om de overgang van het secundair naar het hoger onderwijs te optimaliseren via de versterking van de keuzebekwaamheid van de leerlingen. Met het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB), de pedagogische begeleidingsdiensten en de ouders werden studie- en beroepskeuzetrajecten en -begeleiding op maat van de leerlingen uitgewerkt. Op basis van de geconsolideerde resultaten zouden wetenschappelijk onderbouwde conclusies worden opgesteld, resulterend in goede modellen van studiekeuzedossiers voor secundaire scholen.

Mijnheer de minister, al sinds 2006 wordt de vraag gesteld hoe het zit met de opvolging van dit project. Elke keer was het antwoord: "We zijn ermee bezig. We werken verder." Drie jaar later stel ik de vraag aan u.

Zijn de wetenschappelijk onderbouwde conclusies die getrokken zijn naar aanleiding van het SOHO-project beschikbaar en zo ja, welk gevolg is er gegeven aan deze conclusies? Zijn er goede modellen van studiekeuzedossiers voor secundaire scholen opgesteld en zijn die al ter beschikking van alle secundaire scholen? Hoe worden deze goede modellen door de scholen ervaren? Is er al een evaluatie gebeurd van deze modellen? Zo ja, wat is de conclusie? Zo nee, wanneer zal er een evaluatie gebeuren? Komt er een vervolg van het SOHO-project?

Wat betreft de SID-in: deze dagen zijn zeker doeltreffend, zeker voor leerlingen die al een studiekeuze voor het hoger onderwijs hebben gemaakt. Maar we moeten vaststellen dat de SID-in door verschillende scholen anders wordt geïnterpreteerd. Sommige scholen gaan naar de dagen buiten de uren, en dan zijn het meestal leerlingen die geïnteresseerd zijn en al een keuze voor het hoger onderwijs hebben gemaakt die meegaan. Maar nu blijkt dat vooral de doelgroep uit de boot valt, namelijk die leerlingen die hun studiekeuze nog moeten bepalen. Worden deze infodagen geëvalueerd op hun effectiviteit? Zo ja, wat zijn de bevindingen?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik sluit me aan bij deze vraag wanneer het gaat over het belang van studiekeuzebegeleiding. Ik ga even niet verder in op het belang van de studiekeuze van jongeren die uit het secundair onderwijs komen en een keuze moeten maken voor een

opleiding in het hoger onderwijs of aan de universiteit. Ik wil van de minister wel de nodige aandacht vragen voor studiekeuzebegeleiding van jongeren die nog in het secundair onderwijs zitten en die een bepaalde cyclus hebben afgerond. Blijven zij binnen een aso-richting of moeten/willen zij kiezen voor een tso- of bso-richting?

Ik ken het project eigenlijk niet. Het dateert al van een tijdje geleden. Dergelijke projecten en vooral de resultaten daarvan zijn wel heel boeiend om te evalueren. Wie het secundair onderwijs verlaat, moet een keuze maken. Nog belangrijker is dat leerlingen die uit het basisonderwijs komen of leerlingen die al een eerste cyclus hebben afgewerkt in het secundair onderwijs, op een positieve manier keuzes maken waardoor schoolmoeheid kan worden vermeden.

Ik zag op de website van, als ik me niet vergis, het KA Lyceum in Mechelen dat die school heeft voortgewerkt aan dat SOHO-project. Zij nemen jaarlijks een aantal initiatieven zoals het samenstellen van keuzedossiers, gesprekken met professionals, begeleide bezoeken aan bedrijven. Dat lijken me allemaal relevante zaken die blijkbaar in navolging van het SOHO-project plaatsvinden. Mijnheer de minister, hoe kunnen we ervoor zorgen dat dergelijke zaken afdwingbaar of structureel worden en dus niet afhangen van een individuele leerkracht die zich daartoe engageert?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik had een gelijkaardige vraag gesteld, maar die is onontvankelijk verklaard omdat de problematiek al aan bod was geweest in het actualiteitsdebat en omdat de minister in zijn beleidsnota aankondigt dat er een nieuw decreet Leerlingenbegeleiding aankomt.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman, de vraag van mevrouw Van Steenberge is binnengekomen nog voor ik de beleidsnota van de minister had ontvangen. Daarom heb ik die vraag onontvankelijk verklaard. Toen ik uw vraag ontving, had ik de beleidsnota al. Het leek me beter om de discussie te laten plaatsvinden naar aanleiding van de bespreking van de beleidsnota.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Mijn vraag ging over een project dat loopt aan de Arteveldehogeschool, met name Leernetwerk. Men wil ervoor zorgen dat de oriëntatie van studenten beter verloopt. Men wil dat niet doen via een oriëntatieproef omdat men vreest dat via zo'n test de tweede democratiseringsgolf in het gedrang zou komen. Men is dus op zoek naar andere mogelijkheden en projecten die de studiekeuze wel beter kunnen doen verlopen.

De Arteveldehogeschool heeft het Leernetwerk opgestart. Het gaat om een samenwerkingsverband tussen de secundaire scholen en de hogeschool zelf. Er moet worden nagegaan welke competenties en taalcompetenties nodig zijn. Studiekeuze, reflectie en vaardigheden moeten worden onderzocht. Leerkrachten moeten beter worden opgeleid en begeleid.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van dit initiatief van de Arteveldehogeschool? Wat is uw standpunt daarover? Bestaan er gelijkaardige projecten waarvan de effectiviteit al is bewezen?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik heb tijdens de vorige legislatuur al verschillende vragen gesteld over dit onderwerp. Wij waren immers nieuwsgierig naar de resultaten van de evaluatie van de SOHO-projecten. Het antwoord was toen telkens dat de evaluatie in opmaak was en dat het rapport nog niet ter beschikking was. Zodra het rapport zou worden vrijgegeven, kon het ter beschikking van de commissie worden gesteld, aldus het antwoord van de minister. Vandaar opnieuw mijn vraag: kan het rapport, zodra het wordt vrijgegeven, ter beschikking worden gesteld van deze commissie? Het is belangrijk te weten wat de conclusies daarvan zijn.

De vraag is verder ook hoe daarmee wordt omgegaan in het volledige domein van studiekeuzebegeleiding. Er is al terecht verwezen naar de beleidsnota en het regeerakkoord, waarin duidelijk staat dat een decreet Leerlingenbegeleiding zal worden opgemaakt. Ik vind het belangrijk om de studiekeuzebegeleiding in haar geheel te bekijken en niet enkel met betrekking tot de SOHO-projecten. Er moet ook worden nagegaan wie het best welke rol opneemt in het kader van de studiekeuzebegeleiding.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, het wetenschappelijk onderzoek is ter beschikking en eigenlijk staat het al sinds 1 december 2008 op de website Onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) van het Departement Onderwijs en Vorming: <http://www.ond.vlaanderen.be/OBPWO>.

Het onderzoeksrapport is een vrij technisch rapport, maar in het laatste hoofdstuk is een samenvatting van de belangrijkste resultaten opgenomen, die de moeite van het lezen waard zijn. Ik zal u hier niet onderhouden met het voorlezen van de onderzoeksconclusies, die u op de website kunt vinden, maar me toespitsen op mijn plannen in het kader van een geïnformeerde studie- en beroepskeuze die overigens ook zijn opgenomen in mijn beleidsnota. Het spreekt voor zich dat bij het uitwerken van die plannen rekening is gehouden met het onderzoeksrapport en de aanbevelingen die de onderzoekers formuleerden.

Belangrijk aandachtspunt in mijn beleidsnota is het streven naar een versterkte begeleiding van leerlingen bij hun studie- en beroepskeuze. Het stimuleren van initiatieven inzake studiekeuzebegeleiding is ook de centrale beleidsaanbeveling die het onderzoeksteam formuleerde in zijn rapport. Uit de onderzoeksresultaten blijkt immers dat meer aandacht voor studiekeuzebegeleiding leidt tot een hoger keuzeontwikkelingsprofiel op het einde van het secundair onderwijs. Dit leidt vervolgens tot een betere integratie en tevredenheid in het hoger onderwijs.

De CLB's vervullen momenteel hun opdracht inzake studie- en beroepskeuze binnen het begeleidingsdomein onderwijsloopbaan. Omdat binnen dit domein ook nog andere partners actief zijn, zoals de school, de scholengemeenschappen en de pedagogische begeleidingsdiensten, zal op basis van grondig overleg uitgeklaard worden wie welke rol en verantwoordelijkheid opneemt. Voor de CLB's wordt daarbij maximaal vertrokken vanuit de operationele doelstellingen die voor de centra in de regelgeving werden vastgelegd. U weet dat er tijdens deze legislatuur een nieuw decreet Leerlingenbegeleiding zal komen.

Een duurzame samenwerking tussen Onderwijs, Vorming en Werk is noodzakelijk in het kader van de loopbaanbegeleiding, om leerlingen voor te bereiden op een succesvolle start op de arbeidsmarkt. Ook al is onderwijs meer dan leerlingen voorbereiden op de arbeidsmarkt, toch is dat een belangrijk onderdeel daarvan. Hiervoor zal ik met de Vlaamse minister bevoegd voor werk en vorming een protocol afsluiten.

Op deze manier kunnen de genomen engagementen ten aanzien van studie- en beroepskeuze in de Competentieagenda verder uitgevoerd worden. De werkzaamheden van de taskforce VDAB-CLB worden voortgezet, waarbij onder andere het begeleidingsinstrumentarium wordt afgestemd. In overleg met de Vlaamse minister bevoegd voor werk zal een gedeelde beleidsvisie worden uitgewerkt met de bedoeling tot afspraken te komen over de verantwoordelijkheden van de actoren in de loopbaanbegeleiding.

Over de instroom- en uitstroomcompetenties in de verschillende onderwijsniveaus, van basisonderwijs over secundair onderwijs tot hoger onderwijs, is overleg nodig. Er moet worden ingezet op de professionalisering van leerkrachten, CLB-medewerkers en andere actoren die actief zijn in de studie- en beroepskeuzebegeleiding.

Aansluitend bij deze plannen uit mijn beleidsnota, verwijs ik ook naar een plan binnen de administratie om een webapplicatie te ontwikkelen zodat jongeren vanuit hun talenten en

interesses een doordachte studiekeuze kunnen maken. We gaan samen bekijken op welke wijze dit plan verder vorm kan krijgen.

In verband met de vraag over concrete modellen over studiekeuze, verwijs ik naar de inventaris van bestaande instrumenten en initiatieven die recent gemaakt is door het Supportteam Onderwijsloopbaanbegeleiding (STOLB), een netoverschrijdende samenwerking binnen de CLB-sector. Deze oplijsting van good practices staat reeds enkele maanden op de websites van de CLB-koepels. Wat de ervaringen hiermee zijn in de scholen is ons niet bekend.

Mevrouw Van Steenberge, u stelde mij ook een vraag over de effectiviteit van de studie-informatiedagen, de SID-ins. Wel, ik meen dat je de effectiviteit van zo'n infodag niet zomaar kunt evalueren. SID-in is immers geen alleenstaand gebeuren, maar slechts een schakel in het studiekeuzeproces. Je kunt dus niet zomaar meten of de participatie aan zo'n infodag heeft bijgedragen tot een betere studiekeuze. Dat betekent uiteraard niet dat we niets kunnen zeggen over die SID-ins.

Jaarlijks worden de participatiecijfers aan de SID-ins in kaart gebracht. Afhankelijk van de provincie bezoeken tussen 71 en 92 percent van de scholen de SID-in in klassikaal verband. Dit is toch niet niets. Scholen worden trouwens aangemoedigd om de SID-ins klassikaal te bezoeken. Ik hoop dat vandaag ook een aantal GO!-leerlingen bij u op bezoek zijn geweest. Degenen die ik heb mogen ontvangen, waren allemaal aan het uitkijken. Enkelen moesten nog kiezen, ze wisten nog niet wat ze zouden doen, ook al moeten ze over een paar maanden een keuze maken. Die SID-ins bleken toch een heel belangrijk moment om hun keuze te maken. Dit is een anekdotisch verhaal, maar soms tonen anekdotes wel aan wat er op het terrein gebeurt.

Het klassikaal bezoek neemt doorheen de jaren zeker niet af. Bovendien vragen de meeste onderwijsinstellingen uit het hoger onderwijs bij de inschrijving van nieuwe studenten hoe ze bij hun instelling of studierichting terecht kwamen. Uit contacten met deze instellingen blijkt dat daar geregeld de SID-in als eerste kennismaking wordt vermeld.

Het pilootproject SOHO liep vier schooljaren en werd op 31 augustus 2006 beëindigd. Er zijn geen plannen om een vervolg op dit pilootproject op te starten. De bedoeling van pilootprojecten is om daar lessen uit te leren. Dat doen we ook, want we nemen dit op in de integrale benadering van de onderwijsloopbaanbegeleiding, zoals in mijn beleidsnota staat.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de minister, mijn vragen zijn opgesteld in tempore non suspecto: er was nog geen sprake van een beleidsnota. Het was een vervolg op de discussie over de niet-bindende oriënteringsproef. Het verwondert me dat uw conclusie beschikbaar is vanaf 1 december 2008. Zelfs bij de bespreking van de beleidsbrief Onderwijs midden december vorig jaar, heeft mijn collega een vraag gesteld aan uw voorganger. Toen was het antwoord dat men eraan bezig was. U moet me niet kwalijk nemen dat ik ernaar vraag. We weten echt nergens van.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Van Steenberge, ik neem u niets kwalijk. Soms misschien wel, maar nu nog niet.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de minister, het is wederzijds, dat is dus geen probleem.

Wat me ook verwondert, is dat u bijna tien jaar nodig hebt om de conclusies die u tot nu toe naar voren schuift, te maken. Op één jaar tijd kan ik al bedenken dat dit de conclusies zullen zijn, maar we zullen zien. Ik zal de technische conclusies lezen.

Ik wil eindigen met een positieve noot. Ik ben blij dat ik me vergis in mijn vraag over de SID-in-dagen. Als u zegt dat tussen 71 en 92 percent van de leerlingen daar klassikaal naartoe

gaat, en dat er zoveel mensen op reageren en hun studiekeuze op basis daarvan maken, dan verheugt me dat.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mijnheer de minister, ik heb u horen verwijzen naar een webapplicatie. Ik heb de context daarvan niet helemaal begrepen. Bedoelt u een webapplicatie die zal gaan over studiekeuze en waarbij leerlingen actief hun interesse kunnen 'inputten', en dat er dan een output komt met de richtingen waarvoor ze in aanmerking komen? Moet ik me daar zoiets bij voorstellen?

Minister Pascal Smet: De bedoeling is dat wij niet voor hen kiezen. We gaan niet zo'n doe-de-stemtest-achtige keuzewebsite maken. We zullen dit nog verder uitwerken. De idee ligt op tafel en we gaan met alle koepels en betrokkenen, de hogescholen en universiteiten samen nagaan hoe we dit kunnen invullen. We willen de leerlingen ondersteunen.

Als jongeren talenten of interesses invoeren, krijgen ze een eerste richting zonder dat die dwingend is. Het moet een middel zijn om tot een doordachte studiekeuze te komen. De concrete uitwerking zullen we in de komende maanden doen.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Het Leernetwerkproject wil een gelijkaardige website uitwerken in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Is dat hetzelfde project waarover we praten?

Minister Pascal Smet: We werken goed samen met de Koning Boudewijnstichting.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Het zou jammer zijn om dubbel werk te doen.

Minister Pascal Smet: Het is niet onze gewoonte om dubbel werk te verrichten. Wat al bestaat en goed is, gebruiken we. We kunnen dat veralgemenen als de resultaten goed zijn. We gaan niet opnieuw het warm water uitvinden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Erik Tack tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het medisch schooltoezicht

Vraag om uitleg van mevrouw Daniëlle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het medisch schooltoezicht door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB)

De voorzitter: De heer Tack heeft het woord.

De heer Erik Tack: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, een paar weken geleden werden we er via de pers van op de hoogte gebracht dat een aantal scholieren zich beklaagden over de methodiek van het medisch schooltoezicht. Zo vonden ze het ongepast dat ze een tijdlang in hun onderkledij moesten wachten tot het ogenblik waarop ze door de dokter onderzocht zouden worden. Ze klaagden over koude in de wachtruimte. Ze moesten op de hand blazen terwijl de dokter even in hun lies tastte. Het ergste was het gebrek aan discretie over sommige persoonlijke gegevens: ze moesten vragen beantwoorden in aanwezigheid van de andere studenten. Ten slotte klaagden ze over een gebrek aan voorlichting betreffende het hoe en waarom van al deze onderzoeken.

Ik herinner me het medisch schoolonderzoek in onze tijd. We moesten ook een hele tijd wachten in onze onderbroek. Het gehoor en zicht werden getest; de kracht in de hand werd gemeten; het longvolume werd nagegaan. Men moest op een lijn kunnen stappen. Men moest letters op een bord kunnen lezen vanop een zekere afstand. De urine werd in een potje opgevangen voor verder onderzoek. Ten slotte verscheen men voor de dokter die, gehuld in

een witte schort allerlei medische acties verrichtte, terwijl men niet wist wat al die hocus pocus betekende. Af en toe volgde ook nog eens een prik.

Vindt u dat het huidige medisch schoolonderzoek aangepast is aan deze tijd? Gebeurt het onderzoek overal op die manier? Zijn er plaatsen waar het op een andere manier gebeurt? Vindt u de kritiek van deze jonge mensen terecht? Zou het kunnen dat zij te weinig informatie krijgen over het onderzoek? Als men voorgelicht is, begrijpt men alles beter en kan men het in het juiste kader plaatsen. Is er ooit een kosten-batenanalyse gebeurd van dergelijk onderzoek bij de huisarts? Wordt er gewerkt aan een nieuwe methodiek? Wat verandert er in dat geval?

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Daniëlle Godderis-T'Jonck: De heer Tack heeft een beetje het gras voor mijn voeten weggemaaid. De heer Tack is dokter en ik was docent verpleegkunde. In recente artikelen in de media roept de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) op tot een grondige hervorming van het medisch schooltoezicht uitgevoerd door het CLB. Reeds vele jaren is de situatie nagenoeg onveranderd. In koude ruimtes dienen de scholieren nog steeds samen in ondergoed te wachten voor ze naar het dokterskabinet worden geroepen. Eenmaal daar worden de scholieren gewogen, gemeten en onderworpen aan een urine-, zicht- en gehoorstest, waarna de dokter nog even de genitaliën controleert.

De Vlaamse scholieren klagen over de achterhaalde verouderde onderzoeksmethoden, de onpersoonlijke sfeer en het gebrek aan discretie en respect tijdens het medisch schooltoezicht. Ook al ben ik overtuigd van het nut van een medische consultatie bij het CLB, toch kunnen er vraagtekens geplaatst worden bij de onpersoonlijke methodes van dit onderzoek.

Mijnheer de minister, kunt u meer duiding geven over de regelmaat en de eventueel opgedoken problemen bij de inspectie van de CLB's? Gaat u de mogelijkheid onderzoeken om de testen te laten uitvoeren door de vertrouwde huisdokter van de scholier? Zo neen, wat zijn de opties om het onderzoek in een minder onpersoonlijke sfeer te laten plaatsnemen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Beste commissieleden, ik hoop dat dit geen teken is van een soort nieuwe preutsheid. Volgens mij is er niets mis mee als kinderen in hun onderbroek samen zitten. In hun zwembroek kunnen ze wel samen zitten en ik zie weinig verschil. Een nieuwe cultuur van preutsheid kunnen we het best vermijden.

Ik sta zeker open voor de bedenkingen van de VSK omtrent het medisch schooltoezicht. Ik wil er overigens nog even op wijzen dat de VSK een visietekst maakte over leerlingenbegeleiding in zijn totaliteit; de medische consulten zijn hier slechts een onderdeel van. Mijn administratie zal de gehele visietekst op 2 december met vertegenwoordigers van de VSK bespreken om te zoeken naar beleidsaanbevelingen waarmee we op korte termijn aan de slag kunnen.

Wat betreft de regelmaat en de eventueel opgedoken problemen, liet de inspectie van het CLB me weten dat ze niet regelmatig klachten over het medisch onderzoek ontvangt. Tijdens de reguliere doorlichtingsbezoeken kijkt de inspectie toe op de toepassing van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 november 2008 betreffende de inrichting en de uitrusting van de infrastructuur voor de uitvoering van medische consulten door de CLB's. In haar verslagen en adviezen naar aanleiding van deze doorlichtingsbezoeken komen inderdaad opmerkingen voor over de infrastructuur, het comfort en de privacy in bepaalde centra. De procedure bij doorlichtingen schrijft in dat geval voor dat het centrum gevraagd wordt de nodige verbeteringen aan te brengen en dat de inspectie de opvolging daarvan controleert. Mijn diensten vragen zich dan ook af waarop de ongenoegens die door de VSK worden geuit, juist gebaseerd zijn. Komt dit voort uit leerlingenbevragingen? Zo ja, hoeveel en welke leerlingen

werden bevraagd? Zijn de resultaten unaniem negatief? Dit zal mijn administratie op 2 december verder met hen uitklaren.

Ik wil er in ieder geval op wijzen dat er wel degelijk grote vooruitgang is geboekt in de organisatie van het medisch schooltoezicht wanneer we dit vergelijken met vijftien jaar geleden. Veel negatieve reacties die we nu nog horen, lijken dan ook terug te gaan naar de tijd van het medisch schooltoezicht (MST) en het psycho-medisch sociaal centrum (PMS).

Ik geef graag wat duiding bij de organisatie van de medische schooltoezichten. In feite zijn medische onderzoeken verplicht. Het is belangrijk dat elke leerling deelneemt om zo beginnende aandoeningen of ziekten tijdig te kunnen opsporen of te voorkomen. De artsen die in de CLB's tewerkgesteld zijn, zijn gespecialiseerd in het screenen van leerlingen en het vaststellen van mogelijke afwijkingen. Daarom dienen zij naast hun basisopleiding arts ook te beschikken over het diploma van de manama Jeugdgezondheidszorg. Soms gebeurt het dat leerlingen inenting liever door hun huisarts laten geven. Dit kan, maar dit is – in tegenstelling tot het medisch consult waar deze injectie door de CLB-arts gegeven wordt – niet gratis voor de leerling. Bovendien dient de huisarts een brief te schrijven om zijn collega-CLB-arts te laten weten dat hij de inenting gegeven heeft.

Wat de andere medische consulten betreft, is het niet evident om die door een huisarts te laten doen. Zij zijn immers niet opgeleid zijn om kinderen en jongeren algemeen preventief te screenen, en beschikken bovendien niet altijd over de nodige apparatuur om een onderzoek volgens de nieuwe standaarden te kunnen doen. Leerlingen en ouders kunnen trouwens verzet aantekenen tegen een bepaalde CLB-arts en een andere arts vragen als ze problemen hebben met een specifieke arts. Er is dus wel al in enkele mogelijkheden voorzien om de noden van leerlingen te lenigen.

De inrichting en de uitrusting van de lokalen waarin de medische consulten plaatsvinden, worden bovendien geregeld via het besluit dat ik al vernoemde. Dat besluit bepaalt onder meer dat de temperatuur in de lokalen waarin ontklede consulten plaatsvinden, meer dan 22 graden Celsius moet bedragen, terwijl in de andere lokalen een temperatuur van minstens 18 graden Celsius moet worden verzekerd. Hetzelfde besluit bepaalt dat de diverse onderdelen van de diverse medische consulten het geheim van het onderzoek en de privacy van elke consultant moeten garanderen.

De medische consulten zelf beantwoorden aan zogenaamde standaarden, die door de Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg vzw (VWVJ) op basis van wetenschappelijk onderzoek worden ontwikkeld en waaraan die vereniging momenteel de laatste hand legt. Dat werkt een verdere professionalisering in de hand. Er is sprake van een groeiende alertheid voor privacy, comfort en hygiëne, als gevolg van de door de inspectie consequent gemaakte opmerkingen naar aanleiding van doorlichtingen, en ook dankzij het decreet met betrekking tot de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulpverlening, dat de rechten van de cliënten van onder meer de CLB's duidelijker heeft gemaakt.

Er werd dus al heel wat actie genomen om de medische consulten te moderniseren en ze zo aangenaam mogelijk te laten verlopen voor de leerlingen. Ik merk dat heel wat CLB's de jongste jaren werk hebben gemaakt van informatie en communicatie, onder meer over het medisch schooltoezicht. Diverse middelen, instrumenten en kanalen werden uitgetest en geëvalueerd. Centra maakten voor zichzelf de keuze wat voor hun populatie de meest geschikte manier van communiceren is: via een folder, een website, informatie in de klas, het inschakelen van de klassenleraar, een filmpje... Daarnaast mag de verantwoordelijkheid – maar ook weer de autonomie – van de school niet worden vergeten. Het is bijvoorbeeld aan de school om de leerlingen tijdig te verwittigen van een consult, om de folder te bezorgen en te bespreken. Ook via de communicatiekanalen van het ministerie van Onderwijs is er de laatste tijd informatie verstrekt over het CLB, de werking ervan en het medisch schooltoezicht, onder meer door een filmpje van TV.Klasse, getiteld 'Op de hielen van de CLB-arts'. Er zal in de nabije toekomst nog voort worden gecommuniceerd over het CLB.

Indien er toch nog problemen zouden rijzen, reken ik erop dat de inspectie daar paal en perk aan stelt. We zullen in de toekomst, in het kader van het nieuwe decreet op de leerlingenbegeleiding, dat ik in mijn beleidsnota heb aangekondigd, ook het onderdeel van de preventieve gezondheidszorg bekijken. Ik neem aan dat u allemaal die beleidsnota hebt gelezen. Zo denk ik bijvoorbeeld dat het belang van een medisch consult, van preventieve gezondheidszorg binnen leerlingenbegeleiding en de schoolloopbaan, nog beter moet worden omschreven en dat er nog beter over mag worden gecommuniceerd. Als u me toestaat nog een anekdote te geven: mijn petekind heeft dankzij het CLB ontdekt dat hij een oogprobleem had, terwijl zijn huisarts dat niet had gezien. U ziet dat dit nog wel nuttig is.

De voorzitter: De heer Tack heeft het woord.

De heer Erik Tack: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik onthoud dat u alleszins het preventief onderzoek, hoe het ook zal worden georganiseerd, belangrijk blijft vinden. Ik moet wel betwijfelen dat huisartsen niet de competenties zouden hebben om dat ook te doen.

Minister Pascal Smet: Niet alle huisartsen.

De heer Erik Tack: Er kunnen geen algemene conclusies worden getrokken uit één alleenstaand geval. Zo zou ik ook heel wat conclusies kunnen trekken over allerhande beroepen.

Minister Pascal Smet: Dat doe ik niet. Dat heb ik ook niet gezegd, mijnheer Tack.

De heer Erik Tack: Ik weet het wel, maar als er niet zou worden opgemerkt dat we daar geen algemene conclusies uit kunnen trekken, zou er een verkeerde indruk kunnen worden gewekt.

Ik vind het ook belangrijk dat u hebt gesteld dat het bevragen van de leerlingen op vrij individuele basis gebeurt, en met voldoende privacy. Zoals de Vlaamse Scholierenkoepel echter opmerkt, blijkt dat toch niet in alle gevallen zo te zijn. Ik vind het heel belangrijk dat niet alleen volwassenen, maar ook kinderen in alle privacy en discretie antwoorden kunnen krijgen op vragen. Als andere leerlingen meeluisteren, kunnen ze immers niet altijd zeggen wat ze eigenlijk zouden moeten zeggen, en zal de arts of de verpleegkundige misschien informatie ontgaan die misschien wel heel belangrijk kan zijn.

Het is natuurlijk zo dat iedereen aan het strand of in het zwembad in zwembroek staat, maar soms hebben kinderen lichamelijke gebreken waarmee kan worden gespot. Zo evident is dit dus misschien niet altijd. Ik wil me hier zeker niet preuts tonen. Ik ben ook niet de verdediger van de Vlaamse Scholierenkoepel. Ik heb u alleen die vraag gesteld omdat ik het probleem voldoende belangrijk vond. Niet alle opmerkingen van de koepel zijn terecht. Ik heb alleen verwoord wat die mensen zeggen. Begrijp me alstublieft dus niet verkeerd.

De privacy is echter misschien toch ook niet zo onbelangrijk. In mijn praktijk behandel ik een aantal kinderen die uiterlijke lichaamsgebreken hebben. Ik ben er zeker van dat, als ze een hele voor- of namiddag, of zelfs maar een half uur, in hun ondergoed moeten verschijnen, zodat alle andere leerlingen hen zien, er de daaropvolgende dagen, weken en maanden mee zou kunnen worden gespot. Laten we dus niet de algemene conclusie trekken dat het allemaal niet zo erg is.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Daniëlle Godderis-T'Jonck: Mijnheer de minister, ik dank u. Ik moet er wel bij zeggen dat dokters bij het CLB soms dokters zijn die nog nauwelijks aan de bak komen. Een dokter die veel werk heeft, zal immers zeker niet werken voor een CLB. Misschien moet er meer controle komen op de CLB-artsen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik vind het goed dat u contact hebt met de scholierenkoepel en dat u eens ten gronde kunt stilstaan bij de opmerkingen. Persoonlijk heb ik toch ook wel wat vragen bij die opmerkingen van de koepel. Het medisch schooltoezicht zoals we dat vandaag kennen, kent toch een ander verloop dan de koepel het voorstelt. Het lijkt me dus goed dat dit onder de loop wordt genomen.

U geeft aan dat het heel belangrijk is dat die onderzoeken gebeuren. Dat klopt. Het nieuwe decreet met betrekking tot de CLB's heeft in zijn totaliteit echter een andere werking teweeggebracht. Het medisch onderdeel geeft vandaag niet de mogelijkheid om, naast de consulten die plaatsvinden, in te spelen op de nieuwe vraag die tot die centra wordt gericht. Het is erg jammer dat de medische discipline vandaag onvoldoende haar rol kan spelen in de nieuwe opdracht van de CLB's. De sterkte van die centra is dat ze multidisciplinair werken. Zo hebben ze een zeer brede kijk op kinderen en kunnen ze die kinderen zeer goed volgen en begeleiden. Zeker wat de vraaggestuurde werking betreft, kan de medische discipline een ontzettend nuttige en belangrijke rol spelen. Omwille van de ruime opdracht die de medici hebben, met de medische consulten, hebben ze echter niet de ruimte om daar samen met de andere disciplines aan mee te werken. Dat is een gemiste kans.

Als we straks gaan nadenken over de leerlingenbegeleiding, in het kader van een nieuw decreet, moeten we daar heel veel aandacht aan besteden. We moeten ten gronde bekijken wat de rol en de kracht van die medische discipline is en hoe we dat moeten bekijken. Vandaag wordt hier gesuggereerd dat de huisartsen bepaalde opdrachten zouden kunnen overnemen. We moeten goed bekijken wat de beste rol is voor de medische discipline en hoe we daar in de toekomst mee moeten omgaan. Vandaag worden die mogelijkheden, die eigenlijk zouden moeten worden aangegrepen, immers niet geboden.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de minister, u moet me echt niet overtuigen van het nut van het medisch schooltoezicht. Ik vind dat dit zeker zijn nut heeft. U hebt hier gepleit voor communicatie en informatie voor scholen en leerlingen, maar wat ik mis, is de communicatie en de informatieverstrekking aan de ouders.

U werkt met anekdotes, maar ik heb mijn eigen ervaringen. Ik heb drie kinderen in het middelbaar onderwijs, op drie verschillende scholen, en van geen enkele school heb ik tot nu toe informatie gekregen over de werking van het medisch schooltoezicht. Mijn zoon is vorige week op medische controle moeten gaan. Hij heeft mij daarbij vragen gesteld waarop ik eerlijk gezegd niet kon antwoorden. Hij vroeg mij: "Is dat waar, moeke, moet ik zo doen, moet ik dit, moet ik dat?" Om de vrees van hun kinderen weg te nemen, zouden ouders toch moeten weten wat er juist gebeurt. Er is nog werk aan de winkel bij de informatie aan de ouders, zodat zij zich meer betrokken zouden voelen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ben het eens met de laatste twee opmerkingen. Ik vind het ook maar normaal dat ouders weten wat het juist inhoudt. Daarom heb ik ook gezegd dat we in de nabije toekomst verder zullen communiceren.

Ik heb het in mijn antwoord wat meer omfloerst geformuleerd, maar het kwam neer op wat mevrouw Helsen heeft gezegd: we moeten eens goed kijken hoe beide functies worden opgenomen en hoe ver we kunnen gaan. Ik heb met mijn collega van Welzijn afgesproken om te kijken hoe we op dat vlak nauwer kunnen samenwerken. Die oefening zullen we in het kader van het decreet zeker doen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lies Jans tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het niet terugkeren naar school van allochtone meisjes na de schoolvakantie

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Mijnheer de minister, in Nederland is er momenteel heel wat heisa over het uithuwelijken van jonge, allochtone meisjes. Het gaat hier niet om gearrangeerde huwelijken, waarbij partners instemmen met de huwelijkskandidaat die door de familie naar voren wordt geschoven, maar wel om gedwongen huwelijken, waarbij zonder instemming van één of beide partners een huwelijk wordt afgesloten. In Nederland zouden naar schatting elk jaar 800 meisjes gedwongen worden een huwelijk aan te gaan. Dat betekent twee meisjes per dag. Bovendien zijn er recent enkele schrijnende gevallen aan het licht gekomen, waarbij jonge meisjes het slachtoffer geworden zijn van uithuwelijking. Blijkbaar is er in Groot-Brittannië ook al wat onderzoek naar verricht. Daar spreekt men over 3000 gevallen per jaar.

In dat kader heeft de stad Rotterdam een initiatief genomen. Ik heb dat met veel interesse gelezen. Meisjes kunnen via hun scholen laten registreren dat ze niet uitgetrouwd willen worden. Bij een vermoeden van uithuwelijking, bijvoorbeeld als een meisje na een vakantie in het land van herkomst niet terugkeert naar school, kunnen de scholen op basis van die verklaring de politie contacteren en snel reageren. Deze verklaring is dan de juridische basis om het gedwongen verblijf in het andere land aan te vechten.

Blijkbaar is dit systeem al eerder toegepast in Groot-Brittannië en bereikt deze aanpak goede resultaten. Rotterdam heeft niet enkel het systeem van de verklaring ingevoerd, gelijktijdig is er een campagne gelanceerd om de leerlingen meer informatie te geven over uithuwelijking. Ze bieden onderwijzers ook een training aan om de signalen tijdig te herkennen. Het proefproject werd opgestart door de stad Rotterdam in overleg met de minister van Justitie en de minister van Integratie.

Mijnheer de minister, rijst het probleem ook in Vlaanderen? Hebt u daar zicht op vanuit de onderwijssector? Vindt u het een goed idee om het registratie-initiatief van de stad Rotterdam ook in Vlaanderen in het onderwijs toe te passen? Wilt u een proefproject opstarten? Vindt u dat dergelijke initiatieven tot registratie toebehoren aan de school of eerder aan de lokale besturen? Ik verneem graag uw visie over het Nederlandse initiatief.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: In Vlaanderen worden geen gegevens verzameld die ons toelaten om de omvang van dit probleem accuraat te bepalen. Ik heb ook geen weet van recente onderzoeksgegevens over de problematiek van allochtone meisjes die tot een huwelijk gedwongen worden en daardoor niet terugkeren naar school.

Wel heb ik naar aanleiding van uw vraag een korte rondvraag laten doen bij de Lokale Overlegplatforms (LOP's). Die rondvraag leert ons dat het probleem van de gedwongen huwelijken in de meeste LOP's nietesignaleerd wordt. Dat wil niet zeggen dat het niet voorkomt. We dachten daar iets meer cijfers of aanwijzingen te kunnen krijgen, maar dat is niet het geval.

De enkele gevallen die toch werden doorgegeven, tonen aan dat het niet gemakkelijk is om een onderscheid te maken tussen een gedwongen huwelijk en een gearrangeerd of geregeld huwelijk. Een gedwongen huwelijk is volgens de definitie van de Raad van Europa de vereniging van twee personen waarbij de vrije en volledige toestemming van minstens één persoon ontbreekt. Bij een gearrangeerd of geregeld huwelijk zijn het vooral families van de aanstaande echtgenoten die het huwelijk van het aanstaande echtpaar organiseren of regelen. Daarbij is het niet altijd duidelijk of er dwang is. Er is ook rechtstreekse of onrechtstreekse dwang. Er zijn heel wat gradaties, maar cijfers hebben we dus niet.

Naast leerlingen die verdwijnen uit de school door een huwelijk, komt ook het omgekeerde voor: scholen die plots geconfronteerd worden met een instroom van leerlingen door huwelijksmigratie. In dat verband rijst soms ook het probleem van de schijnhuwelijken. Dat zijn huwelijken die gesloten worden met de uitsluitende doelstelling een verblijfstitel te verwerven. De problematiek van de gedwongen huwelijken kan ook hiertoe niet herleid worden.

Ondanks de interpretatiemoeilijkheden ben ik het absoluut met u eens dat elk gedwongen huwelijk er één te veel is en daarom moet worden bestreden. Niet alleen naar Belgisch recht maar ook naar internationale normen gaat het om een schending van de rechten van de mens. Sinds de invoering van de wet van 25 april 2007 is iemand door geweld of bedreiging dwingen een huwelijk aan te gaan, strafbaar naar Belgisch recht.

In het kader van het spijbelactieplan zijn scholen bij het begin van het schooljaar extra waakzaam voor afwezigheden, om welke reden dan ook, en ook de LOP's zijn alert voor signalen van mogelijke gedwongen huwelijken. Verder komt de thematiek van gedwongen huwelijken regelmatig aan bod in Klasse. Zo trachten we het probleem onder de aandacht te brengen van zowel scholen en leraren, als leerlingen en hun ouders. In het recentste nummer van Klasse van november, Klasse 1999, kunt u bijvoorbeeld op pagina 16 tot 19 het artikel 'Een moeilijk huwelijk' lezen, dat handelt over relaties bij Marokkaanse jongeren.

We ondersteunen ook de acties van het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (SAMV), dat jongeren wil informeren en sensibiliseren over gearrangeerde en gedwongen huwelijken en een zicht geven op hun mogelijkheden. Zij ontwikkelden onder meer een educatieve box 'Verliefd, verloofd, getrouwd', die achtergrondinformatie bevat over relatievorming en huwelijksmigratie bij Turkse en Marokkaanse jongeren, en methodieken en beeldmateriaal om het thema op school aan te kaarten.

U zult gemerkt hebben dat ik het in mijn beleidsnota Gelijke Kansen 2009-2014 heb over de relatieproblematiek bij 'allochtonen'. Ik haat dat woord, ik zal het hebben over 'nieuwe Belgen' of 'nieuwe Vlamingen'. *(Opmerkingen)*

Ten slotte is mijn administratie bezig met de voorbereiding van een werkbezoek aan Rotterdam. Tijdens dit werkbezoek zullen ze onder meer stilstaan bij het registratiesysteem dat de stad Rotterdam aan het opzetten is in het kader van de gedwongen huwelijken, maar ook bij het algemene Rotterdamse onderwijsbeleid, dat werkt rond tien actiepunten. Bij dit werkbezoek zouden we ook graag het overlegplatform van onze eigen centrumsteden willen betrekken. Na dit werkbezoek kan worden bekeken of er al dan niet gekopieerd moet worden en wat de ondersteunende rol van de centrale overheid daarbij is.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U zegt zelf dat elk gedwongen huwelijk er een te veel is. Het feit dat er geen cijfers zijn over gedwongen huwelijken, betekent niet dat er geen actie moet worden ondernomen. U hebt dan ook gezegd dat er werk van gemaakt moet worden.

In uw beleidsnota Gelijke Kansen 2009-2014 staat niet veel over gedwongen huwelijken. In de beleidsnota van minister Bourgeois wordt daar iets duidelijker op ingezoomd. Er staat dat de minister een doorgedreven sensibiliserings- en ontmoedigingsbeleid wil voeren ten aanzien van die transnationale huwelijken van tweede- en derdegeneratiemigranten. Het gaat dan over meer dan alleen die gedwongen huwelijken. Hij stelt daarin dat hij naast de gezaghebbende instanties zoals vertegenwoordigers van moskeeën ook nauwer wil samenwerken met andere beleidsdomeinen. Hij heeft het dan onder meer over Welzijn en Onderwijs. Mijnheer de minister, ik wil u dan ook expliciet vragen om daar in de toekomst iets meer werk van te maken.

Ik hoorde dat u naar Rotterdam bent geweest voor een werkbezoek. Het zou interessant zijn indien u de resultaten in de diepte zou kunnen onderzoeken en die zou voorleggen aan deze commissie. We kunnen dan nagaan hoe dit probleem ook in Vlaanderen kan worden aangepakt. In Groot-Brittannië, Duitsland en Nederland worden er wel stappen ondernomen. Het zou me dan ook verbazen indien dit in Vlaanderen geen probleem zou zijn. Mijnheer de minister, uw eerste aanzet is in elk geval hoopgevend, maar ik hoop dat er nog verdere stappen ondernomen kunnen worden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik zal heel goed samenwerken met minister Bourgeois bij de uitvoering van dit beleid. Ik wil u echter wijzen op operationele doelstelling 13.3 uit mijn beleidsnota: “Het organiseren van discussies bijvoorbeeld tussen adolescente nieuwe Vlamingen, jongens en meisjes, over hun verwachtingen en wensen van mannen en vrouwen in klassieke en nieuwe relaties.” Het stomste dat men kan doen, is die jongeren verbieden op die manier te huwen. Dat zal niet veel impact hebben. Daarom moeten we dit probleem benaderen vanuit de leefwereld van die jongens en meisjes. We moeten de juiste taal spreken. De afgelopen jaren heeft de hele samenleving, ongeacht kleur of partij, de collectieve fout gemaakt een taal te spreken die men niet altijd begrijpt.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de minister, ik heb uw beleidsnota bij me. Ik vind toch ook dat daar weinig over terug te vinden is. U verwijst naar operationele doelstelling 13.3. Daar staan twee zinnen. Het is de bedoeling om tijdens zogenaamde meetingpoints te discussiëren en die mensen te helpen bij hun zoekproces en bij het onderhandelen met hun partner over een meer evenwichtige gezinsparticipatie. Als dat uw operationele doelstelling is over schijnhuwelijken en zo, dan vind ik dit maar pover.

Minister Pascal Smet: Wij zijn niet bevoegd voor schijnhuwelijken. Wij kunnen wel zorgen voor een mentaliteitswijziging. Wat ik in mijn beleidsnota vooral niet wilde doen, is culpabiliseren. De afgelopen jaren heb ik geleerd dat culpabiliseren geen stap vooruit helpt. We moeten onze methode dan ook wijzigen. Daarom ben ik in deze beleidsnota voorzichtig geweest.

Ik ben ook bevoegd voor Gelijke Kansen. We hebben nu voor het eerst een aantal items opgenomen en die uitdrukkelijk geëxpliciteerd. Ook minister Bourgeois is natuurlijk nog bevoegd. Aangezien we van de parlamentsvoorzitter maar veertig bladzijden mochten schrijven, konden we niet alles uitwerken. Ik zal met minister Bourgeois de komende maanden en jaren met heel veel genoegen samenwerken.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik begrijp dat deze materie verder moet worden onderzocht omdat er blijkbaar nog geen cijfers over bestaan. U zegt dat u zult samenwerken met minister Bourgeois. Het feit dat het in de ons omringende landen al bestaat, en dat men specifiek in het onderwijs gaat naar een registratiesysteem, lijkt me niet toevallig gekozen.

Ik kan me best inbeelden dat als je in een situatie verkeert waarbij dergelijke huwelijken tot de mogelijkheden behoren, je daar niet gemakkelijk over praat. Een school is een heel vertrouwde omgeving die op een heel discrete manier dergelijke registraties kan doen. Het lijkt me dan ook de moeite waard om dat binnen het onderwijs te onderzoeken. U hebt ook gezegd dat u dat zult doen, ik betwist dat niet, ik ondersteun dat. Dergelijke registraties passen volgens mij veeleer in het onderwijs dan bijvoorbeeld bij een lokaal bestuur dat voor jongeren een veel hogere drempel heeft.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gelijkwaardigheid van diploma's behaald aan de Open Universiteit

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Mijnheer de minister, mensen met een buitenlands diploma kunnen dat diploma gelijkwaardig laten verklaren aan een diploma uit het Vlaamse onderwijs. Deze regel geldt onverminderd voor diploma's die worden uitgereikt door de Open Universiteit Nederland/Vlaanderen. In het verleden zijn er echter problemen geweest met de erkenning in Vlaanderen van diploma's die werden uitgereikt door deze instelling.

In het jaarverslag 2008 van de Vlaamse Ombudsdienst wordt een geval behandeld van de gelijkwaardigheid van een masterdiploma in de psychologie, dat werd behaald aan de Open Universiteit, studiecentrum Antwerpen. De betrokkene heeft uiteindelijk een gelijkwaardigheid verkregen op basis van bijkomende beroepservaring.

Bij andere cursussen rijst dat probleem niet, bijvoorbeeld bij cultuur, en dan weer wel, bijvoorbeeld bij rechten, waar bijkomende vakken gevolgd moeten worden aan een Vlaamse universiteit om de gelijkwaardigheid van het behaalde diploma te verkrijgen. Een Vlaamse student moet dus voor bepaalde opleidingen een grotere inspanning leveren dan zijn Nederlandse collega om hetzelfde diploma te halen. De cursussen cultuur zijn bovendien volledig georiënteerd op de Nederlandse culturele en historische situatie.

De kosten voor een volledige opleiding met het behalen van een masterdiploma lopen op tot in de duizenden euro's. Het lijkt mij dan ook verantwoord en correct dat bij de inschrijving uitvoerig informatie wordt verstrekt en dat er bovendien gewezen wordt op de nog steeds hangende problemen van gelijkwaardigheid voor sommige opleidingen. Wanneer studenten beginnen aan een opleiding, worden zij vaak onverwachts geconfronteerd met het feit dat de diploma's niet zomaar als gelijkwaardig worden erkend.

In het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst lees ik dat de minister een structurele oplossing wil bieden. Ik citeer: "Een commissie van experts brengt de substantiële verschillen van de beide opleidingen in kaart en zoekt uit hoe de beide opleidingen beter op elkaar kunnen worden afgestemd zodat een erkenning wel mogelijk is." Ik veronderstel dat het gaat over de opleidingen psychologie en rechten, die met dezelfde problemen worden geconfronteerd.

De Vlaamse Ombudsdienst vroeg om, in afwachting hiervan, alvast de doeltreffende algemene informatieverstrekking te verbeteren en studenten hierover duidelijker te informeren. Dit zou ondertussen gebeurd zijn op de website van het National Academic Recognition Information Centre (NARIC). Op die website wordt zeer algemene informatie gegeven, maar niet specifiek over de Open Universiteit.

Mijnheer de minister, in welk stadium bevinden zich de werkzaamheden van de commissie van experts? Zal de commissie, bij het in kaart brengen van de verschillen tussen de opleidingen in het algemeen, rekening houden met cultuur- en contextverschillen tussen Nederland en Vlaanderen? Wat zijn de beletsels om een Vlaamse Open Universiteit op te richten? Wordt in die richting gedacht? Kunnen de studenten terecht bij de zes Vlaamse studiecentra voor correcte informatie betreffende de problematiek van de gelijkwaardigheid van diploma's die zijn behaald aan de Open Universiteit?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, wat de oplossing ook moge zijn, we moeten er vooral over waken dat ze geen afbreuk doet aan de kwaliteit. Gelijkwaardigheid vereist garanties op competenties, en niet enkel op de titulatuur.

Wat de informatieverstrekking betreft, wordt op de website van NARIC aan de houders van een hogeronderwijsdiploma gemeld dat er in het kader van academische

gelijkwaardigheid twee opleidingen zijn die wat meer verduidelijking vereisen, psychologie en rechtswetenschappen. Wat ik vreemd vind, is dat daar op de website van de Open Universiteit geen enkele melding van wordt gemaakt. Bij die twee opleidingen staat zelfs duidelijk vermeld dat beide titels internationaal worden erkend. Dat vind ik absoluut niet kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Het probleem van de gelijkwaardigheid is een oud zeer. Ik wil even getuigen van de lijdensweg die ik zelf heb moeten doorlopen om mijn Brits diploma te laten erkennen. Dat was onbeschrijflijk. Na lange tijd is het toch in orde gekomen. Ik ben blij dat er nu structurele oplossingen worden gezocht om dat te vergemakkelijken en dat daarvoor ook een decreet in aantocht is.

Wat het specifieke probleem van de Open Universiteit, de psychologie- en de rechtendiploma's betreft, staat in het jaarverslag van de Vlaamse Ombudsdienst dat er, in afwachting van de structurele oplossingen, iets moet worden gedaan aan de algemene informatieverstrekking. We moeten die in de eerste plaats en heel snel verbeteren.

In de studiegids 2008-2009 van de Open Universiteit staat dat het om een Nederlands cursusaanbod gaat, maar er wordt verder niet bij vermeld dat die diploma's niet gelijkwaardig zijn en in België niet zullen worden erkend. Er wordt zelfs niet verwezen naar de dienst NARIC in die brochure.

Als je naar de website www.openuniversiteit.be surft, word je automatisch omgeleid naar de Nederlandse site voor de diploma's psychologie en rechten. Als student heb je geen weet van het probleem. Aan die informatieverstrekking moet heel gauw iets worden gedaan.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Mijnheer de minister, ik was geschrokken van de vragen van mevrouw Pehlivan. Daarmee wil ik niets afdoen van de vragen, integendeel. Als we het hebben over dezelfde Open Universiteit, herinner ik me dat we jaren geleden met deze commissie de Open Universiteit in de vestigingsplaats Geleen in Nederland hebben bezocht.

Ik ga ervan uit dat de nodige samenwerkingsakkoorden er zijn. Los van de Open Universiteit streven we in de samenwerking met universiteiten heel sterk naar een internationalisering waarbij afstemming op elkaar toch het handelsmerk moet zijn. Zeker wat Nederland betreft staan we daar dichterbij. We hebben zelfs samenwerkingsverbanden met Hasselt en Maastricht. Ik wil een warme oproep doen voor een goede samenwerking met de Open Universiteit, en voor duidelijkheid voor de diploma's. Als we daar niet in slagen, zetten we de klok achteruit. Dat is het laatste wat we moeten doen.

Tijdens het bezoek aan Geleen herinner ik me het antwoord op de vraag of we een eigen Vlaamse Open Universiteit moeten hebben, in de zin van samen in te zetten en trachten om de praktische bezwaren weg te werken.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De situatieschets klopt. Het valt niet uit te leggen dat er problemen zijn geweest met diploma's van een instelling die ten dele door de Vlaamse overheid wordt gesteund. Op het punt van de informatieverstrekking is er al grote vooruitgang geboekt, maar blijkbaar zijn er toch nog problemen, als ik jullie bezig hoor. Die moeten we oplossen. We moeten ook het probleem oplossen van de erkenning van de diploma's van de Open Universiteit, en bij uitbreiding, van alle Nederlandse diploma's.

We zitten ondertussen wel op een enigszins ander traject dan het traject waaraan mijn voorganger oorspronkelijk dacht en waarover hij toen ook de Vlaamse ombudsman heeft ingelicht. Kort samengevat: onze Nederlandse collega's hadden principiële bezwaren tegen het werken met een commissie die de verschillen tussen de Vlaamse en de Nederlandse

opleiding in de psychologie in kaart zou brengen. Zij vonden dat we a priori moeten uitgaan van een niveaugelijkwaardigheid tussen hun en onze bachelors, respectievelijk masters, en dat we enkel bij substantiële verschillen tussen hun en onze opleidingen van dat uitgangspunt kunnen afwijken. Dat is overigens eigenlijk ook de filosofie van de Lissabonverklaring over de erkenning van diploma's, die recent ook in ons land in werking is getreden.

Mijn voorganger heeft daarom in de marge van de ministeriële conferentie in opvolging van het Bolognaproces, die plaatsvond in Leuven en Louvain-la-Neuve op 28 en 29 april 2009, met de Nederlandse minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de afspraak gemaakt om gezamenlijk een verdrag te ontwerpen dat een rechtsgrond creëert om de diploma's van in Nederland geaccrediteerde opleidingen automatisch in Vlaanderen te erkennen en vice versa, en te onderzoeken hoe dit vervolgens zou moeten worden geoperationaliseerd. De beide onderwijsadministraties bereiden dit momenteel voor en hebben daarover ook al onderling overleg gehad.

In afwachting van zo'n regeling, die niet alleen een nauwkeurige uitwerking behoeft, maar waarvan de afhandeling sowieso ook een relatief tijdrovende procedure vergt, bereid ik momenteel een besluit van de Vlaamse Regering voor. Dat wordt binnenkort voor principiële goedkeuring besproken op de ministerraad.

Het besluit moet toelaten om op relatief korte termijn een lijst van Nederlandse diploma's van het hoger onderwijs automatisch te laten erkennen in Vlaanderen. Wie zo'n Nederlands diploma heeft, moet dan geen individuele aanvraag voor gelijkwaardigheidverklaring meer indienen bij onze diensten. Ik besef dat dit vooralsnog eenrichtingsverkeer is – een oplossing voor Nederlandse diploma's in Vlaanderen – maar het helpt alvast die mensen, ook Vlamingen, die hun Nederlandse diploma bij ons willen inzetten.

Vlaanderen heeft er indertijd voor geopteerd om in te spelen op het aanbod van de Open Universiteit Nederland. Daar zat de expertise en de knowhow, beschikbaar in onze eigen taal. We moesten het warm water niet zelf opnieuw uitvinden. Dat zou ons trouwens een enorme investering hebben gekost. Bovendien zou de oprichting van een klassieke Vlaamse Open Universiteit ook niet meer sporen met andere evoluties in het hoger onderwijs. Alle universiteiten en hogescholen hebben nu de mogelijkheid om opleidingen of delen ervan aan te bieden onder de vorm van afstandsonderwijs of open hoger onderwijs. Dat gebeurt ook steeds vaker, dikwijls in een vorm van zogenaamd 'blended learning'. Dat is afstands-onderwijs in combinatie met een beperkte mate van contactonderwijs.

De zes Vlaamse studiecentra kunnen en geven ondertussen correcte en volledige informatie over deze problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik dank u voor uw uitgebreid antwoord, mijnheer de minister. Ik pleit niet voor een Vlaamse Open Universiteit. Het probleem zit hem in de erkenning van de diploma's. Blijkbaar worden er in dat verband wel initiatieven genomen. Voor de studenten maakt het niet uit of de Open Universiteit Vlaams is, het is gewoon een aanbod.

Ik beschouw dit een beetje als een tweedekansonderwijs voor mensen die geen universitair diploma behaald hebben. Het zijn vaak mensen met een job. Het is een zeer goed systeem. Ik heb zelf ook enkele modules gevolgd. Ik vond het zeer goed. Als zo'n diploma niet erkend wordt, moet dat erg frustrerend zijn. Als we in die richting kunnen evolueren, is dat mooi meegenomen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mijnheer de minister, kunt u mij zeggen of hetzelfde probleem zich voordoet met de diploma's die zijn behaald aan Vlaamse universiteiten? Worden die in Nederland bijvoorbeeld erkend? Ik ken iemand die problemen ondervindt om aan de slag te komen in Nederland.

Minister Pascal Smet: Het is mogelijk dat er nog problemen zijn. Juist daarom sluiten we een verdrag.

De heer Boudewijn Bouckaert: De Vlaamse werkkraacht en de waarde van onze diploma's worden in Nederland algemeen geapprecieerd. Er werken bijvoorbeeld veel meer Vlamingen aan de Nederlandse universiteiten dan omgekeerd. De Vlamingen zijn bereid om harder te werken en minder koffie te drinken dan de Nederlanders.

Betreffende de rechten moeten we een onderscheid maken tussen de erkenning en het civiel effect van een diploma. Als men een rechtenstudie in Nederland heeft afgemaakt, heeft men Nederlands recht gestudeerd. Dat kan men niet zomaar overplaatsen naar Vlaanderen, dat jammer genoeg nog grotendeels onder het Belgische recht zit. Velen zeggen dat men hier dan geen beroep kan uitoefenen. Civiel effect betekent of men tot een beroep mag toetreden.

Ik zit in de examencommissie van de Orde van de Vlaamse Balies. Daar komen Vlamingen terecht die in Maastricht hebben gestudeerd. Zij moeten bijkomende examens afleggen om te worden toegelaten tot het advocatenberoep. Dat hoort zo. Die controle moet blijven bestaan. Dit is wel een pleidooi om vrij liberaal te zijn in de mutuele erkenning van diploma's. Een bedrijf kan natuurlijk wel een jurist aanwerven met een Nederlands diploma. Als de kandidaat voor het bedrijf voldoet, is dat in orde. Toelating tot de magistratuur of advocatuur is nog een andere zaak. Die twee zaken moeten we scheiden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de licentieovereenkomst van SEMU

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mijnheer de voorzitter, de Société des Editeurs de Musique/Muziekuitgevers (SEMU), de beheersmaatschappij die de rechten van de muziekuitgevers behartigt, is al een aantal malen het voorwerp van gesprek geweest in deze commissie. De problematiek lijkt me nog altijd even actueel. Mijnheer de minister, daarom vraag ik u een update, een stand van zaken in dit dossier.

Voor de leden die hier al een legislatuur zijn, hoef ik waarschijnlijk niet uit te leggen dat SEMU de Belgische uitgavenfondsen vertegenwoordigt en daartoe ook erkend is. De vereniging stelt na overleg en inspraak van de koepelorganisaties van alle sectoren een licentie voor, waarbij binnen de voorwaarden van de licentie een kopie van een beschermd werk kan worden gemaakt en gebruikt. Sinds 2008 voert SEMU ook een actief beleid tegenover basis- en secundaire scholen, dus naast de klassieke scholen van het deeltijds kunstonderwijs. Aan die scholen werd via een brief een licentieovereenkomst voorgesteld. Laten we zeggen dat daar toch wel wat ongenoegen over bestond, vooral dan over de manier waarop die bijdrage werd bepaald.

Ik heb in de schriftelijke neerslag van mijn vraag ook de bedragen opgenomen. SEMU bepaalde een licentietarief van 0,77 euro per kleuter, 1,77 euro per leerling uit het lager onderwijs en 2,77 euro per leerling uit het secundair onderwijs. Die bedragen lijken misschien laag, maar ik hoef hier niet uit te leggen dat dit aanzienlijk aantikt in de werkingsmiddelen van een school, vooral als we bedenken dat er zoiets bestaat als een maximumfactuur en dergelijke meer. Bovendien gebruiken scholen slechts in beperkte mate het materiaal waarvoor SEMU rechten kan innen. Volgens mijn bescheiden mening zijn die bedragen dan ook buiten proportie. Vorig jaar werden de scholen daarmee geconfronteerd zonder dat daar vooraf over was gecommuniceerd of in een compensatie werd voorzien. Het gevolg daarvan was dat veel scholen met heel wat ongeloof hebben gereageerd op die brief.

Er zijn een aantal pogingen geweest om de wetgeving met betrekking tot auteursrechten aan te passen, maar die zijn helaas niet geslaagd. Ik heb vernomen dat SEMU nadien, op 8 juni 2009, met de onderwijskoepels een akkoord heeft bereikt over het invoeren van een gebruikslicentie. Het tarief is nu voor alle schoolniveaus gelijk en bedraagt voor het schooljaar 2009-2010 1,49 euro per leerling. Via de website van SEMU, maar ook via een aantal directies, heb ik vernomen dat scholen tot 15 oktober de kans hebben gekregen om die licentie te nemen. Ik hoop dat u het met me eens zult zijn dat dit financieel een zware dobber blijft, ondanks het feit dat die bedragen benedenwaarts zijn aangepast. Ik denk ook dat het debat inhoudelijk moet worden gevoerd. De licenties zouden immers vermijdbaar zijn als de scholen konden beschikken over de originele werken of als het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming tot een totaalovereenkomst zou kunnen komen met de beheersmaatschappij, waardoor de verplichting van iedere school en instelling van het deeltijds kunstonderwijs om een licentie te nemen, zou verdwijnen. Naast de kosten zou dat ook heel wat administratieve lasten wegnemen.

Vorig jaar heeft de vorige minister van Onderwijs, na een interpellatie van een collega van mij, zich bereid verklaard onderzoek te verrichten naar de oprichting van een of meer partiturenfondsen. Hij gaf ook aan dat er tot dan toe nog niet in budgetten voorzien was opdat het Vlaamse ministerie de SEMU-licentie centraal zou betalen. Nu SEMU de scholen opnieuw heeft aangeschreven, lijken de volgende vragen me actueel.

Mijnheer de minister, beschikt u over de correcte informatie met betrekking tot het aantal basis- en secundaire scholen die hebben ingetekend op de SEMU-licentie, en dat voor het vorige en het huidige schooljaar? Hebt u zicht op het aantal instellingen voor deeltijds kunstonderwijs die de licentieovereenkomst hebben aanvaard? In welke mate is het akkoord van SEMU met de onderwijskoepels ook doorgesproken met uzelf, uw kabinet of uw administratie? Wat is de stand van zaken in het onderzoek naar het oprichten van een of meer partiturenfondsen? Waarom wordt geen centrale regeling getroffen met betrekking tot de licentieovereenkomst met SEMU, of is dat wel het geval?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me hier graag bij aan. Mijnheer de minister, zoals u wellicht ondertussen al weet na uw ronde, zijn scholen heel sterk het voorwerp van diverse soorten wetgeving. De jongste tien jaar is dat heel sterk toegenomen. Er is een grote druk ontstaan op scholen, door de vzw-wetgeving, door de veiligheidsregels en ook door de erkenning van de auteursrechten. Op zich is dat laatste natuurlijk heel belangrijk. Wij staan daar ook achter, maar dat heeft uiteindelijk heel wat praktische en financiële gevolgen, bijvoorbeeld ook voor de scholen.

Daarom sluit ik me aan bij de laatste vraag van mevrouw De Knop. U zult waarschijnlijk antwoorden dat het aan de koepels is om hierover te onderhandelen. Dat is hier ook zo gebeurd. Het gaat hier echter over praktische zaken en over wetgeving, en niet over een vrije markt, waarbij u één bedrijf zou bevoordelen tegenover een ander bedrijf. Hier is sprake van een semioverheidsinstantie en over een wetgeving die uiteindelijk van Vlaanderen en de federale overheid afkomstig is. In welke mate is het mogelijk voor u als minister van Onderwijs om te onderhandelen voor alle scholen en een interessante prijs te bedingen voor al die scholen?

Bovendien zou u in de toekomst proactief een rol kunnen spelen wanneer er Vlaamse of federale regelgeving op komst is die op onderwijs van toepassing kan zijn. Zo zou u vooraf al voor een uitzondering of een zeer toegepaste invulling voor de scholen van de regelgeving kunnen zorgen, in plaats van achteraf. Daar kan wat werk liggen voor een actieve minister.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Wanneer deze discussie gevoerd wordt, mijnheer de minister, heb ik altijd het gevoel dat men de scholen op iets belast waarbij ze betrokken zijn. We zouden

blij moeten zijn dat dat gebruikt wordt in ons onderwijs. We pleiten voor een sterk onderwijs waarbij muzische vorming een belangrijk aspect is. Veronderstel dat we in een wereld zouden leven waarin het onderwijs dat niet doet. We zouden een schrale samenleving hebben waarin nog weinig naar muziek geluisterd wordt. Ik wil het onderwijs niet overroepen, maar in deze sector is het heel belangrijk. Men belast iets waarop ze zouden moeten bouwen. We moeten streven naar een zo goed mogelijke vorm van rechten, maar met kansen voor de scholen om ten volle deze weg te blijven bewandelen. Het mag geen al te grote hap nemen uit de maximumfactuur.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De definitieve introductie van de nieuwe licentie voor het dagonderwijs is gestart in september 2009. SEMU meldt dat alle licenties nog niet verwerkt zijn, maar dat 30 à 35 percent van de scholen dagonderwijs al een licentie heeft ingediend. De instellingen met deeltijds kunstonderwijs en met secundair kunstonderwijs werken allemaal al sinds het schooljaar 2004-2005 in overeenstemming met de auteurswetgeving.

SEMU had een licentie opgesteld die vanaf 2008 geldig was voor het leerplichtonderwijs. Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming heeft dadelijk het initiatief genomen om administratie, kabinet, onderwijskoepels en SEMU samen te brengen om de nieuwe licentie te bespreken. Tussen mei 2008 en juni 2009 zijn een tiental vergaderingen gehouden. Tijdens die gesprekken hanteerde het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming drie doelstellingen: het opbouwen en ondersteunen van communicatie tussen de auteursverenigingen en het onderwijsveld, het oplossen van algemene interpretatievragen en concrete discussies over de toepassing van de auteurswet en het verlagen en vereenvoudigen van de tarieven. In de gesprekken met SEMU is men erin geslaagd die doelstellingen te bereiken. De oorspronkelijke voorstellen van SEMU zijn zeer sterk afgezwakt, als we het resultaat bekijken dat is afgesproken in 2009.

In 2008 vroeg SEMU oorspronkelijk een bedrag van 2,50 euro per leerling zonder enige uitzondering of verdere toelichting. Met de nieuwe licentie zijn heel wat voordelen verkregen voor het dagonderwijs. Zo is er voor het basis- en secundair onderwijs het eenheidstarief van 1,49 euro, te indexeren vanaf september 2010. Dit is met inbegrip van 6 percent btw, weliswaar zonder de Reprobel-bijdrage van 0,23 euro. De licentie bevat geen beperking voor het aantal kopieën, wat in andere licenties wel het geval is. De licentie geldt per vestigingsplaats en niet voor de hele school. De werking van het schoolkoor of schoolorkest is inbegrepen in de licentie. Er is een driejaarlijkse overeenkomst met een korting van 15 percent voor de school op de factuur. Er is een opzegtermijn. De controles van SEMU worden op voorhand per aangetekende brief gemeld aan de betrokken school. Er is een memorie van toelichting opgesteld om de scholen te helpen bij het nemen van een beslissing over de SEMU-licentie.

Schooldirect van 26 augustus 2009 heeft alle scholen via een elektronisch nieuwsbericht op de hoogte gebracht van de aangepaste licentie. Ook de verschillende onderwijskoepels hebben de scholen eind augustus of begin september geïnformeerd.

Wat de stand van zaken betreft in het onderzoek naar het oprichten van een of meerdere partiturenfondsen: in theorie is dat mogelijk. Alleen blijkt uit raadplegingen dat het in de praktijk moeilijk te realiseren zou zijn. Het is zo dat het uitlenen van muziekpartituren een onderdeel is van het auteursrecht. Voor zover het om beschermde muziekpartituren gaat, dient hiervoor een akkoord gesloten te worden met SEMU met de bijhorende licentie en kosten. Daarnaast komt nog het administratief beheer van de collectie, de uitleenpost, het uitlenen en het bijkomend personeel. Het houdt een inperking in van de flexibiliteit van de klaswerking. Als je het strikt bekijkt, kunnen de grenzen van de pedagogische vrijheid van het onderwijspersoneel in vraag gesteld worden. Niet elke partituur zal in een partiturenfonds dadelijk en onmiddellijk beschikbaar zijn binnen een redelijke afstand.

Rekening houdend met de budgettaire beperkingen is er voor de komende jaren niet in budgetten voorzien om centraal het kopiëren van muziekpartituren te regelen, maar niets belet om de wetgeving op federaal niveau aan te passen.

Mevrouw Irina De Knop: Dat is gemakkelijk.

Minister Pascal Smet: Nee, mevrouw De Knop. Dat is ieder zijn verantwoordelijkheid op ieder zijn niveau. Uw partij maakt deel uit van de federale regering. Voilà.

De voorzitter: Mevrouw De Knop, hebt u daarop een reactie? U stuurt een brief naar de federale ministers? Goed.

Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Wij kunnen onze collega's in het federale parlement aanspreken, maar minister Smet kan een brief sturen naar de federale minister.

De voorzitter: Mevrouw De Knop, u krijgt een tweede kans.

Mevrouw Irina De Knop: Tenzij ik niet goed geluisterd heb – maar ik denk het wel –, heb ik geen antwoord gehoord op de derde en de vierde vraag. Is er nagedacht over de oprichting van een partiturenfonds? En overweegt u de centrale regeling?

Minister Pascal Smet: Ik vrees dat u niet goed geluisterd hebt, mevrouw De Knop. Ik heb daar wel op geantwoord. Ik zal het opnieuw lezen.

In theorie is een partiturenfonds een mogelijk voorstel inzake het uitlenen van partituren vanuit een centraal punt aan scholen of andere instellingen. Uit een aantal raadplegingen blijkt dat het in de praktijk moeilijk te realiseren is.

Het is zo dat het uitlenen van muziekpartituren een onderdeel is van het auteursrecht. Voor zover het om beschermde muziekpartituren gaat, dient hiervoor een akkoord gesloten te worden met SEMU, met de bijhorende licentie en kosten. Daarnaast komt nog het administratief beheer van de collectie, uitleenposten, het uitlenen en het bijkomend personeel. Het houdt ook een beperking in van de flexibiliteit van de klaswerking en stelt grenzen aan de pedagogische vrijheid van het onderwijspersoneel. Niet elke partituur zal in het partiturenfonds dadelijk en onmiddellijk beschikbaar zijn binnen een redelijke afstand. Rekening houdend met de budgettaire beperkingen zijn er voor de komende jaren geen budgetten uitgetrokken om centraal het kopiëren van muziekpartituren te regelen. Niets belet echter te proberen de federale wetgeving aan te passen.

Mevrouw Irina De Knop: Het lijkt me dan ook heel relevant om vanuit de regering die vraag te stellen. Dat kan geen probleem zijn. Ik vind het wel jammer dat er geen geld is voor een centrale regeling. Er zou met de scholen ook een bepaalde overeenkomst kunnen worden gesloten waarbij dit wordt verrekend in hun werkingsmiddelen. Dat lijkt me toch mogelijk. Dat neemt de verantwoordelijkheid van elk van die individuele scholen en ook de administratieve last weg. Bovendien heeft het departement dan een veel grotere controle op de manier waarop de samenwerking met SEMU verloopt.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Mijnheer de minister, hebt u zicht op die regelgeving in het onderwijs in de Franse en de Duitstalige Gemeenschap? Hier voeren de netten onderhandelingen met SEMU. Men heeft ingebonden voor wat de oorspronkelijke tarieven betreft.

Minister Pascal Smet: Ik heb daar nu geen antwoord op, maar het lijkt me wel een interessante vraag. Ik wil ook nog benadrukken dat niet alleen de koepels maar ook het ministerie bij de onderhandelingen betrokken waren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stijging van het aantal leerlingen in het buitengewoon lager onderwijs (blo)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: De afgelopen weken verschenen er in de pers onrustwekkende cijfers over de stijging van het aantal leerlingen in het buitengewoon lager onderwijs (blo). Op twee decennia tijd is het aantal leerlingen in het blo met meer dan de helft verdubbeld. Van alle jongens en meisjes die in 1978 geboren werden, zat er op 11-jarige leeftijd respectievelijk 5,4 en 3,7 procent in het blo. Van degenen die in 1995 geboren werden, was dat op dezelfde leeftijd 8,9 en 5,7 procent. Er is ook sprake van een duidelijke toename van kinderen die rechtstreeks van het kleuteronderwijs naar het blo gaan. Het percentage kinderen in het blo ligt in België aanmerkelijk hoger dan in andere Europese landen, waar men amper aan 1 procent geraakt.

Opmerkelijk is ook dat vooral jongens blo volgen. Bij de meisjes doet de toename zich voornamelijk voor in het onderwijstype 2 voor kinderen met een matige of ernstige mentale handicap. Bij de jongens gaat het om type 2 en type 7 – auditieve handicap – en type 3 – kinderen met ernstige emotionele en/of gedragsproblemen.

De cijfers zijn gebaseerd op berekeningen van het Leuvense Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen. De onderzoekers wijten de grote toename van de laatste decennia aan een pervers effect van de grotere aandacht voor leerzorg en gelijke kansen. Kinderen met een of andere stoornis worden sneller gedetecteerd en doorverwezen naar het blo. Een andere reden zou het invoeren van de eindtermen zijn. Voor een school is het belangrijk dat voldoende leerlingen de eindtermen halen, waardoor men sneller naar het blo verwijst.

Mijnheer de minister, hoe staat u tegenover de verhouding tussen de cijfers in België en die in de andere Europese landen? Bent u het eens met de analyse dat de toename van leerlingen in het blo te wijten is aan de grotere aandacht voor leerzorg en gelijke kansen? Hebben deze laatste niet juist tot doel dat men leerlingen met moeilijkheden zoveel mogelijk begeleidt binnen het reguliere onderwijs om hen alle mogelijke kansen te kunnen bieden? Is deze gang van zaken niet in strijd met een inclusieve visie op onderwijs en samenleving?

Welke initiatieven zult u nemen om de door de onderzoekers genoemde perverse effecten tegen te gaan? Hoe denkt u te kunnen voorkomen dat er een spiraal ontstaat waarbij de zwakste leerlingen verdwijnen uit de gewone klas, waarna de lat onbewust iets hoger wordt gelegd, wat er dan weer toe leidt dat opnieuw de zwakste leerlingen verdwijnen naar het blo enzovoort? Weet u wat het sociaaleconomisch profiel van de leerlingen in het blo is? Bent u bereid om na te gaan waar de stijging van het aantal kinderen met auditieve problemen vandaan komt?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Ik heb een paar kanttekeningen bij deze vraag. Mevrouw Meuleman, u hebt het over kinderen type 7. Het gaat dan niet alleen over kinderen met een auditieve handicap, maar ook over kinderen met autismespectrumstoornissen (ASS).

In uw eerste alinea maakt u de vergelijking met het buitenland. Ik denk dat zo'n vergelijking heel moeilijk is. Ik geef het voorbeeld van Finland. Een artikel in Klasse leert ons dat het daar gaat om 6 procent van de leerlingen. Zelfs een kwart van de Finse leerlingen krijgt deeltijds een of andere vorm van begeleiding. Rechtstreeks vergelijken met andere landen is dan ook appels met peren vergelijken. Wat in het buitenland wordt beschouwd als bijzonder onderwijs, hangt af van wat in het buitenland als gewoon onderwijs wordt aanzien.

Ik vind dat we ons niet mogen laten leiden door die cijfers in het buitenland. Wanneer in Vlaanderen een bepaald percentage van de leerlingen in het blo zit, dan is dat zo. Het enige wat ons mag leiden, is de zorg voor het kind binnen de huidige structuren. Het gaat niet om het wegselecteren van zwakkere leerlingen, het gaat erom elke leerling op zijn eigen niveau eigen ontwikkelingskansen te geven.

Ik denk niet dat we het bijzonder onderwijs mogen voorstellen als een soort vergeetput waar we bepaalde leerlingen in dumpen en waar we ze nooit meer laten uitkomen. Dat zou absoluut misplaatst zijn. Kijk maar naar de aanwezige expertise, naar de bereikte resultaten en de effecten daarvan op het verdere schoolse verloop van de leerlingen aldaar.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me graag aan bij de vragen van mevrouw Meuleman. Ik ben erg benieuwd naar de antwoorden.

Zoals is aangehaald, wordt het probleem al heel lang bestudeerd. Ook in deze commissie werden daar al veel vragen over gesteld. De problematiek ligt ook heel gevoelig. Er wordt al lang een ontwerp van decreet aangekondigd, maar net door de gevoeligheden kon het nog niet worden goedgekeurd. Het nadeel is natuurlijk dat hoe langer men naar een consensus zoekt en hoe langer het duurt eer een ontwerp wordt ingediend, hoe groter de problematiek wordt. Om een goede oplossing te vinden voor alle kinderen zijn er natuurlijk ook wel wat financiële middelen nodig. Dat maakt de zaak nog moeilijker.

Ik wil nog een pervers effect in de andere richting aanhalen. Het is niet alleen zo dat de zwakste kinderen systematisch verdwijnen naar het blo. Dat is zeker niet in alle scholen zo. Er zijn ook gewone scholen die extra inspanningen leveren voor de zogenaamde zorgkinderen. Die trekken dan weer andere zorgkinderen aan. Die scholen krijgen dan de naam goed te zijn voor zorgkinderen, zonder dat het een instelling is voor buitengewoon onderwijs. Dat creëert dan weer andere problemen. Ik wil enkel zeggen dat er heel veel verschillende soorten problemen aan dit onderwerp verbonden zijn. Daarom ben ik ook benieuwd naar het antwoord van minister Smet.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me aan bij de vraag. Het zou inderdaad niet mogen dat kinderen worden weggeselecteerd richting buitengewoon onderwijs. Toch viel het me bij de vraag op dat het een pervers effect zou zijn dat kinderen sneller gedetecteerd en doorverwezen worden. Op zich is dat natuurlijk positief. *(Opmerkingen)*

De teneur in de vraag is toch dat alles wat negatief is. Maar het is toch goed dat er meer kinderen gedetecteerd worden en dat ze na het kleuteronderwijs rechtstreeks doorgestuurd kunnen worden. Als dat zo is, dan is dat in het belang van de betrokken kinderen.

Mijnheer de minister, ik heb alleen maar de samenvatting van het onderzoek gelezen. Daarin staat dat de mogelijke verklaring is dat het gewoon onderwijs de lat hoger legt en leerlingen dus sneller doorverwijst. Zijn er echter ook medische gegevens die maken dat de bevolking of het aantal kinderen met zorgen toeneemt? Ik denk dan aan onze omgeving die anders is. Ik waag me daar verder niet aan, want het is een erg delicaat thema. Mijn vraag is enkel of er ook een medisch aspect aan verbonden is. Kunnen we de bevolking van nu volledig vergelijken met die van tien of twintig jaar geleden?

De heer Boudewijn Bouckaert: We spreken van een pervers effect als er een effect is dat haaks staat op de doelstellingen van de maatregel. In dit geval is dat misschien anders bedoeld.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Meuleman, ik zou toch voorzichtig zijn bij de interpretatie van vergelijkend cijfermateriaal tussen landen en niet te snel bepaalde conclusies trekken. De grote verschillen in nationale contexten maakt vergelijkingen tussen onderwijssystemen erg moeilijk. Dat is zeker het geval als men op die basis kwalitatieve uitspraken zou willen doen. Een hogere participatie van leerlingen met specifieke noden aan het buitengewoon onderwijs dan wel het gewoon onderwijs zegt op zich niets over de kwaliteit van het aangeboden onderwijs. Er zijn mij op dit gebied geen resultaten bekend van vergelijkend effectiviteitsonderzoek. Ik ga ervan uit dat, wat de onderwijssituatie ook is, scholen en leerkrachten in het gewoon en buitengewoon onderwijs dagelijks werken aan kwaliteitsvol onderwijs voor elk kind waarover zij de verantwoordelijkheid hebben.

Dit mag ons er echter niet van weerhouden om vragen te stellen bij de stijging van het aantal doorverwijzingen naar het buitengewoon onderwijs. We kunnen er niet omheen dat Vlaanderen op dit vlak een koppositie inneemt in Europa. Het European Agency for Development in Special Needs Education heeft in 2008 een rapport gepubliceerd over de deelname van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het leerplichtonderwijs aan speciale scholen, speciale klassen in gewone scholen en inclusieve settings. Het agency is een samenwerkingsverband tussen de Europese lidstaten. De gegevens waarop het zich heeft gebaseerd, werden aangeleverd door de ministeries van Onderwijs. Inclusieve settings worden in de studie gedefinieerd als onderwijscontexten waarbij de leerlingen meer dan 80 percent van de dag onderwijs volgen binnen de context van een gewone klas. Speciale klassen in gewone scholen worden in deze definitie dus niet als inclusieve setting beschouwd.

Uit de resultaten blijkt dat de Vlaamse en Franse Gemeenschap het meest gebruik maken van de opvang van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in speciale scholen. Dit komt meer en meer op gespannen voet te staan met internationale ontwikkelingen, die de participatiemogelijkheden van personen met een handicap aan de gewone maatschappelijke voorzieningen voorop plaatsen. België, maar ook Vlaanderen hebben zich akkoord verklaard met het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de Rechten van Personen met een Handicap, waarin het beginsel van inclusie in de verschillende maatschappelijke domeinen centraal staat.

We moeten ons onderwijs inderdaad op een realistische manier meer kansen geven voor inclusief onderwijs. Tegelijkertijd dient er echter een evenwicht gezocht te worden tussen de reële draagkracht van de school en de rechtmatige verwachtingen van elke leerling om te kunnen leren en zich te kunnen ontwikkelen in de school naar keuze. Optimale ontwikkeling en sociaal-emotioneel welbevinden gelden als belangrijke toetsingscriteria bij de keuze van een school. Bij de hervorming van het decreet Leerzorg zullen we daar uiteraard rekening mee houden. Ik voeg er meteen aan toe dat het niet is omdat internationaal die tendens bestaat, dat we ons buitengewoon onderwijs, waar andere landen ons dan weer om benijden, moeten afschaffen. We moeten hier dan ook eens een goed debat voeren over hoe ver we moeten gaan. We moeten opletten dat we door een principe geen pervers effect veroorzaken. Ik pleit er dus voor om dat mee te nemen in het debat, en dat is ook wat we de komende maanden en jaren zullen doen wanneer we opnieuw een debat zullen hebben over het decreet Leerzorg. Het rapport van het European Agency is overigens te vinden op de website van deze organisatie.

Het is te eenvoudig om de toegenomen oriënteringen naar het buitengewoon onderwijs, toe te schrijven aan een specifieke factor. Uit onderzoek naar de groei van het speciaal onderwijs in Nederland, weliswaar van eind jaren tachtig – maar we hebben geen aanwijzingen dat dit achterhaald zou zijn –, stelden Doornbos en Stevens dat de toename de resultante is van op elkaar ingrijpende factoren die te maken hebben met regelgeving, maatschappelijke achtergronden, het imago van het buitengewoon onderwijs, de onderwijsmethodiek, de selectie en detectiemechanismen en de doorverwijzingscriteria. Zij stelden toen ook al dat het streven naar zorgverbreding in het gewoon onderwijs voor neveneffecten kan zorgen.

Wanneer scholen aan zorgverbreding gaan doen, beginnen ze meestal met het opzetten van een signalerings- en diagnosesysteem. Wanneer tegelijk, niet of onvoldoende werk wordt gemaakt van een verhoging van de remediërende mogelijkheden binnen de gewone school, kan de verhoogde aandacht voor het diagnosticeren problemen aan de oppervlakte brengen die voor een oplossing naar elders worden verwezen, hetzij naar buitengewoon onderwijs, hetzij naar buitenschoolse hulp. Er is bijgevolg ook een samenhang tussen de manier van bekostiging en de plaatsing van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De mate waarin middelen voor ondersteuning meer aanwezig zijn in een buitengewone onderwijssetting, zal de oriëntering naar die aparte setting beïnvloeden.

Sinds het begin van de jaren negentig zijn er al heel wat ondersteunende maatregelen genomen om de draagkracht van gewone scholen te versterken. Ik denk daarbij aan de middelen die toegekend worden voor zorg en gelijke onderwijskansen. Op het ogenblik dat we verdere stappen zullen zetten in het dossier leezorg, zal het versterken van de draagkracht van het gewoon onderwijs een van de belangrijke aandachtspunten zijn, met daarbij opnieuw de vraag hoe ver we kunnen gaan.

Met de formulering van leezorniveaus wordt duidelijker omschreven welke aanpassingen in het gewoon onderwijs kunnen gebeuren. Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) zal bij inschaling van leerlingen rekening moeten houden met de effectiviteit van reeds genomen maatregelen. Ondersteunende maatregelen moeten scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs ruimte geven om samen verantwoordelijkheid op te nemen om de competenties van leerkrachten in het gewoon onderwijs te versterken. De versterking van het gewoon onderwijs is deels een zaak van middelen, maar ook van anders werken. In het kader van het dossier van de leerlingenbegeleiding zullen we ook moeten inzetten op de afstemming en de samenwerking van bestaande ondersteuningsstructuren om efficiëntiewinsten te boeken.

Ik denk dat de spiraal waarnaar u verwijst, een belangrijk mechanisme is waarvan scholen en leerkrachten zich bewust moeten zijn. Wanneer een leerling die het moeilijker heeft, uit de klasgroep verdwijnt, laat dit toe om met die groep sneller vooruit te gaan. Het risico is dan niet denkbeeldig dat weer andere leerlingen in de problemen zullen geraken. Leerkrachten zullen dus meer aandacht moeten hebben voor de persoonlijke ontwikkelingslijn en vorderingen van leerlingen. Ik ben van oordeel dat men binnen de lerarenopleiding en binnen het handelingsgericht samenwerken van CLB's en scholen, uitdrukkelijk alert moet zijn voor dergelijke mechanismen.

We vinden over het sociaaleconomisch profiel van de leerlingen gegevens in de bijdrage van Groenez, Nicaise en De Rick aan het rapport 'De sociale staat van Vlaanderen 2009' van de studiedienst van de Vlaamse Regering. In het hoofdstuk 'De ongelijke weg door het onderwijs' stellen ze dat 4 procent van de leerlingen niet meer voorkomt in de grafiek over achterstand in het zesde leerjaar gewoon onderwijs omdat ze nooit het zesde leerjaar gedaan hebben, omdat ze reeds doorverwezen zijn naar het buitengewoon onderwijs. In die doorverwijzingen komt de sociale ongelijkheid heel scherp naar voren.

Ten opzichte van kinderen van hooggeschoolde moeders, hebben kinderen van laaggeschoolde moeders tien keer meer kans op doorverwijzing naar het buitengewoon lager onderwijs. Kinderen met een niet-actieve vader hebben driemaal meer kans op doorverwijzing dan kinderen van actieve vaders. Jongens worden dubbel zo vaak als meisjes doorverwezen naar het buitengewoon lager onderwijs. Daarnaast hebben kinderen van alleenstaande ouders en ook kinderen met een niet-westerse nationaliteit en anderstalige kinderen een hogere kans op doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs.

De vaak gehoorde stelling dat doorverwijzingen naar het buitengewoon lager onderwijs van leerlingen met een niet-westerse nationaliteit of van anderstaligen al te vaak veroorzaakt worden door loutere taalachterstand, wordt op basis van hun onderzoek tegengesproken. De analyses suggereren ook dat migrantenkinderen in het basisonderwijs eerder wegens hun sociaaleconomische positie achtergesteld raken, dan wegens taal- of culturele discriminatie.

De praktijktest leerzorg gaf ook aan dat de sociaaleconomische situatie van leerlingen meespeelt in de beslissing tot oriëntering naar het buitengewoon onderwijs. Het onderzoek onder leiding van professor Ghesquière over mogelijke extra inspanningen van scholen in het buitengewoon onderwijs ten gevolge van de aanwezigheid van GOK-kenmerken (gelijke onderwijskansen) bij de leerlingenpopulatie, heeft ons ook een aantal inzichten gegeven. Zo bleek dat scholen voor buitengewoon onderwijs uit de onderzoeksgroep, gelijkaardige groepen onderscheiden in hun leerlingenpopulatie. De meest voorkomende subgroepen sluiten aan bij de GOK-indicatoren. Het betreft leerlingen uit ‘kansarme milieus’, ‘allochtonen en/of anderstaligen’ en ‘residentieel opgenomen kinderen’. Daarnaast brengt men ook leerlingen uit ‘gegoede milieus’, leerlingen uit ‘alternatieve gezinsvormen’ en leerlingen met ‘sociaal-emotionele en/of gedragsproblemen’ ter sprake. Tijdens de interviews bleek de diversiteit binnen deze subgroepen groot te zijn en de afbakening ervan niet steeds evident vanwege overlappings.

Aansluitend bij eerdere onderzoeksbevindingen, stelden de onderzoekers vast dat de scholen voor buitengewoon onderwijs van type 1 en type 3 een grotere instroom ondervinden van doelgroep leerlingen. De waargenomen stijging in het type 7 wordt niet veroorzaakt door een sterke toename van leerlingen met een auditieve beperking. De laatste jaren worden leerlingen met autismespectrumstoornissen vaak naar type 7 georiënteerd. Binnen de typologie van het buitengewoon onderwijs is er geen type voor leerlingen met ASS en worden ze in andere types ingeschreven, voornamelijk type 7. Binnen leerzorg wordt ASS wel als een aparte doelgroep onderscheiden en zal dit binnen het aanbod een herkenbare plaats krijgen.

Mijnheer de voorzitter, ik denk dat ik een heel omstandig antwoord heb gegeven.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Het is inderdaad een zeer uitvoerig, maar ook zeer onderbouwd antwoord. Ik ben zeer tevreden met de cijfers die u mooi op een rijtje zet. Ik zal ze nog eens rustig nalezen. Het is bijzonder interessant.

Tegelijk tonen de verontrustende cijfers nog maar eens aan dat Vlaanderen wat inclusief onderwijs betreft aan de staart hangt. De minister zegt dat het gaat om een internationale trend. De VN vragen dat we, wat inclusie betreft, een tandje bijsteken. De minister zegt dat te willen aanpakken in het Leerzorgdecreet, op een genuanceerde en gedragen manier. Tegelijkertijd vraagt iedereen, onder meer de Gezinsbond en de scholen, om daar niet mee te dralen. We moeten vooruitgang boeken. Nu zijn er scholen die hun draagkracht bereikt hebben, die wel inclusie nastreven en iets willen doen aan de schokkende cijfers, maar die de middelen niet hebben en waar de problemen zich opstapelen. De motivatie van het uitstel mag niet van financiële aard zijn. We weten allemaal dat het financieel moeilijk wordt en dat er besparingen voor de deur staan. Laat dat niet de reden zijn om te dralen met het Leerzorgdecreet. Het is tijd dat er vooruitgang wordt geboekt.

De heer Boudewijn Bouckaert: Het is een heel belangrijke discussie. Men wil leerlingen uit het blo houden en men stopt ze in het gewoon onderwijs, maar dan accumuleren zich de speciale regelingen voor leerlingen die uit de klas worden gehaald. De kinderrechtencommissaris, de heer Vanobbergen, zei me vanmorgen nog dat die leerlingen dikwijls op de meest interessante uren uit de klas worden gehouden. Je krijgt dan een vals inclusieonderwijs. Het is een heel moeilijke oefening om het optimale evenwicht te bereiken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de mogelijkheid om de Chinese taal en cultuur te introduceren in het secundair onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de verwoording van mijn vraag in de titel zet ons misschien een beetje op het verkeerde been. Ik wil absoluut geen afbreuk doen aan het Nederlands als onderwijstaal, en het Frans en Engels als tweede en derde taal. Mijn vraag gaat over een onderzoek met betrekking tot de Chinese taal.

Het is algemeen geweten dat het Chinees in de lift zit. Uit een onderzoek van het Confucius Institute, dat deel uitmaakt van de Leuvense hogeschool Groep T, blijkt dat een op vier landgenoten wil dat kinderen vanaf jonge leeftijd op school Chinees kunnen leren. Aan de Vlaamse universiteiten vertaalt deze toegenomen interesse in de Chinese taal en cultuur zich in het relatief grote aantal studenten dat een bacheloropleiding Sinologie volgt. Bovendien kunnen we er niet omheen dat het Chinees een taal is die door een vijfde van de wereldbevolking gesproken wordt en die economisch gezien nog aan populariteit zal winnen.

In Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hebben scholieren uit het secundair onderwijs al langer de mogelijkheid om Chinees als keuzevak te volgen. In Nederland bracht het SLO, het nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, vorig jaar een rapport uit waarin wordt voorgesteld om het vak Chinese taal en cultuur in het officiële Nederlandse onderwijsaanbod op te nemen. De heer Polet, directeur van het Confucius Institute, pleit ervoor om een dergelijk opleidingsonderdeel ook in ons secundair onderwijs op te nemen. Hij zegt: “Op dat vlak hinken we sterk achterop tegenover onze buurlanden Frankrijk en Nederland. We hebben al heel wat contacten gehad met het ministerie van Onderwijs dat het dossier bekijkt. Maar wij zijn alvast kandidaat om als adviesorgaan op te treden.” De heer Standaert, hoogleraar in de Sinologie aan de K.U. Leuven, steunt de vraag van de heer Polet.

Mijnheer de minister, plant u een werkgroep om te overleggen over de mogelijkheden in dit kader? Welke actoren wenst u daarbij te betrekken? Op welke termijn kunt u hiermee van start gaan? Ziet u mogelijkheden om een specifiek lessenpakket Chinese taal en cultuur te ontwikkelen om bijvoorbeeld hoogbegaafde scholieren voor een extra uitdaging te plaatsen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, collega's, als u me toestaat: u bent wel de laatste waarvan ik dacht dat hij of zij deze vraag zou stellen. Maar ik ken u nog niet goed. Het is niet zo duidelijk wat u daar zelf van vindt, maar ik ben niet overtuigd van de noodzaak om initiatieven te nemen om Chinees als taal in het secundair onderwijs te promoten.

Dat economische kringen vragen om Chinees aan te leren, kan ik best begrijpen. Het lijkt mij ook noodzakelijk dat daar op het niveau van het hoger onderwijs aan wordt tegemoetgekomen. Ik vind het dan ook een goede evolutie dat sinologie in het hoger onderwijs voldoende aan bod komt.

Als er vraag naar zou zijn, moet dit ook blijken uit het aanbod van talen in het volwassenenonderwijs. Ik heb daarom de cijfers laten verzamelen, en geef hier de cijfers vanaf het schooljaar 2004-2005. Het gaat om de initiële richtgraden 1 en 2 voor vreemde talen, want richtgraden 3 en 4 werden niet aangeboden. Het aantal cursisten zijn de volgende. In het schooljaar 2004-2005: 119 in richtgraad 1 en 30 in richtgraad 2, of een totaal van 149 cursisten. In het schooljaar 2005-2006: 1444 in richtgraad 1 en 52 in richtgraad 2, of een totaal van 1496. In het schooljaar 2006-2007: 1500 in richtgraad 1 en 74 in richtgraad 2, of een totaal van 1574 cursisten. In het schooljaar 2007-2008: 1368 in richtgraad 1 en 46 in richtgraad 2, of een totaal van 1414 cursisten. In het schooljaar 2008-2009: 1075 in richtgraad 1 en 143 in richtgraad 2, of een totaal van 1218 cursisten.

Wat het secundair onderwijs betreft, vind ik dat we voorrang moeten geven aan de talen van onze buurlanden: Frans, Engels en Duits. Ik voeg eraan toe dat ook de heer Polet, de door u geciteerde directeur van het Confucius Institute in zijn bijdrage in Het Nieuwsblad terecht het volgende stelt: “Chinees leren lezen is één zaak, maar in Vlaanderen is er geen klimaat waarin je ook vaak de taal hoort spreken. Spaans, Frans, Duits en Engels kan je vinden op de televisie, maar zonder een schotelantenne vind je bij ons geen Chinese zenders.” Het Chinees is wel een geschreven taal, maar de uitspraak is ongelooflijk divers.

Niets verhindert scholen in de vrije ruimte buiten de verplichte 28 uur van het lessenrooster een ander aanbod te verstrekken. Als minister wil ik me niet bemoeien met de invulling van deze vrije ruimte. Mijn belangrijkste bedenking is evenwel dat ik voorzichtig ben met het al te vlug inspelen op tendensen die het pioniersstadium en het stadium van de gedachteconstructies nog niet overstegen hebben. Er worden veel vragen gesteld aan het onderwijs. Het onderwijs moet prioriteiten stellen en die komen, zoals ik inmiddels ook goed heb geleerd, tot stand via een periode van overleg waardoor een draagvlak wordt gecreëerd, zoals bijvoorbeeld voor de totstandkoming van de eindtermen.

Gelukkig heeft China sinds 2003 het Engels als vreemde taal voor alle eindexamens van het secundair onderwijs verplicht gemaakt. Gelukkig voor ons zijn de Chinese kinderen Engels aan het leren. Dat betekent dat ze het belang van Engels als wereldtaal erkennen, en het is belangrijk dat ook wij dat doen. Chinezen zijn er zich dus bewust van dat hun economie ermee gediend is dat ze andere talen leren. Overigens zien we dat China alsmaar meer aspecten van westerse onderwijssystemen overneemt.

Kortom: ik plan geen initiatieven om het onderwijs van het Chinees in het secundair onderwijs te promoten. Er is een aanbod in het volwassenenonderwijs en in het hoger onderwijs. Hoogbegaafde scholieren kunnen op allerlei wijzen gestimuleerd worden. Dat kan bijvoorbeeld ook via het Chinees gebeuren. Ik zou dat echter ook voor het Turks en Arabisch doen. Het lijkt me geen goed idee dat aan Chinees de connotatie ‘onderwijs voor hoogbegaafden’ wordt vastgehaakt. Dat zou ik zeker vermijden. Ik gebruik ook niet graag de term ‘hoogbegaafden’, maar spreek liever over ‘excellente talenten’. Die term is neutraler. Bij het woord ‘hoogbegaafden’ denken we aan iets wat uit outer space komt. Excellente talenten moeten gestimuleerd worden, in mijn beleidsnota heb ik het daar ook over. Het is evenwel nog een andere zaak te stellen dat dit via het aanleren van Chinees moet gebeuren, al is dat laatste een mogelijkheid.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik dank u enorm voor uw reactie. Ik ben erg blij met uw antwoord. We moeten immers met onze voeten op de grond blijven. *(Opmerking van minister Pascal Smet)*

Ik was echt wel wat bang dat er een hele uitleg zou volgen over de wijze waarop het Chinees in het onderwijs zou kunnen worden geïntegreerd. Dikwijls gaat het om modegrillen. Mij lijkt het dat we goed bezig zijn als de kwaliteit van het onderwijs van het Nederlands, Frans, Duits en Engels op peil blijft. Ik ben erg tevreden met uw antwoord waarin u dit voorstel in handen legt van het hoger onderwijs en ook verwijst naar lokale initiatieven ten behoeve van kinderen met bijzondere talenten.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de organisatie van een opleiding voor islamkaders in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, deze vraag is het vervolg van een vraag die ik op 8 januari 2009 in deze commissie aan toenmalig minister Vandenbroucke heb gesteld. Toen zijn een aantal zaken in het vooruitzicht gesteld, onder meer studies die zouden worden afgewerkt.

Recent werd door de Unie van Moskeeën en Islamitische Verenigingen van Antwerpen (UMIVA) en een Antwerps gemeenteraadslid gecommuniceerd over de oprichting van een opleiding tot imam door de moskee Al Fath in Hoboken. De organisatie van een opleiding voor islamkaders, die reeds herhaaldelijk het voorwerp uitmaakte van besprekingen in dit parlement, is daarmee dus weer zeer actueel geworden.

In 2006 heeft de Moslimexecutieve op vraag van de minister van Onderwijs een beroepsprofiel uitgetekend. Nadien heeft de minister aan het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies (CeMIS) de opdracht gegeven om een haalbaarheidsstudie uit te voeren in verband met drie vormen van opleiding: de imams, de leerkrachten en de islam-consulenten. Uit het eindrapport van het CeMIS bleek dat alle respondenten het erover eens zijn dat de opleiding niet zonder de overheid kan worden gerealiseerd. Men kijkt ook naar de Vlaamse overheid.

Gezien de grote diversiteit binnen de moslimgemeenschap is het ook cruciaal dat de opleiding een breed draagvlak heeft bij de diverse islamitische gemeenschappen. De onderzoekers kregen dan ook de opdracht de studie uit te voeren in samenspraak met de vertegenwoordigers van de verschillende moslimgemeenschappen in Vlaanderen. De onderzoekers stelden de oprichting voor van een Hoger Instituut voor Islamitische Studies. Zij beoogden daarvoor een vorm van samenwerking tussen verschillende universiteiten en/of hogescholen.

Het organiseren van een imamopleiding is, zoals dat het geval is voor alle bedienaars van de eredienst, in de eerste plaats een bevoegdheid van de erkende eredienst zelf. De federale en Vlaamse overheden hebben in elk geval belang bij de realisatie van een breed gedragen imamopleiding, en het is niet uitgesloten dat de Vlaamse overheid daarbij ook een rol opneemt.

De toenmalige minister van Onderwijs stelde begin 2009, toen ik hem daarover ondervroeg, dat hij ervan uitging dat er uiterlijk in 2010-2011 een opleiding voor de islamkaders zou zijn. Het meer concreet uitwerken van een vormingsaanbod was het onderwerp van een vervolgoopdracht die door de minister aan CeMIS werd gegeven. Volgens de planning van januari 2009 moest die opdracht op het einde van het voorbije academiejaar worden afgerond.

Het luik inburgering van het huidige regeerakkoord stelt dat de Vlaamse Regering de inspanningen voortzet om in overleg met de vertegenwoordigers van de islamitische eredienst te komen tot een opleiding voor imams.

Mijnheer de minister, wat zijn de resultaten van de vervolgoopdracht die eind vorig academiejaar zou worden afgerond? Welke stappen wilt u nu verder zetten om een opleiding voor islamkaders en voor imams te realiseren? Kunt u de timing van het academiejaar 2010-2011 voor een door de overheid erkende en breed gedragen opleiding voor islamkaders nog steeds bevestigen? Bent u op de hoogte van het initiatief van UMIVA en de moskee Al Fath in verband met een imamopleiding in Vlaanderen? Zo ja, bent u van mening dat dit initiatief een plaats kan krijgen in een Hoger Instituut voor Islamitische Studies, zoals voorgesteld in de CeMIS-studie die in opdracht van de Vlaamse minister van Onderwijs werd uitgevoerd?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: We moeten de nood aan degelijk opgeleide islamleerkrachten erkennen. We moeten wel het verschil maken tussen enerzijds islamleerkrachten in het lager onderwijs en het middelbaar onderwijs, en anderzijds de imamopleidingen. Hier in Brussel is er een hogeschool die een opleiding voor islamleerkrachten verzorgt. Dat zit in de algemene opleiding. Hoeveel studenten zijn er? Hoe worden die leerkrachten ingezet?

Het probleem is dat de leerkrachten deels door de overheid worden aangesteld, maar dat ook de Moslimexecutieve daar een impact op heeft. We weten dat er binnen de executieve een aantal problemen zijn. Men slaagt er niet in om ook in Vlaanderen een goed werkende executieve op gang te krijgen. Dat is nochtans noodzakelijk. Zij zouden een impact kunnen hebben op de opleiding van zowel de imams als de islamleerkrachten.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Kennes, collega's, als u dat goed vindt, zal ik hier geen uitgebreide voorstelling geven van het rapport dat het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies van de Universiteit Antwerpen in mei heeft opgeleverd. Ik stel voor dat ik u het volledige rapport via de secretaris van de commissie laat bezorgen.

Ik wil wel een paar hoofdlijnen aanhalen, om u alvast een idee te geven. Om te beginnen hebben de onderzoekers van CeMIS op basis van initiatieven in binnen- en buitenland een studiewijzer opgesteld, met een beschrijving van de mogelijke opleidingsonderdelen in zo'n opleiding voor islamkaders. De focus ligt daarbij op twee sporen: een eerste spoor voor studenten die al een masterdiploma hebben en als islamleerkracht aan de slag willen, en een tweede spoor gericht op een volwaardige opleiding islamitische theologie. Als u die studiewijzer doorneemt, zult u zich al een vrij accuraat beeld kunnen vormen van hoe zo'n opleiding er concreet zou kunnen uitzien.

In het rapport suggereert CeMIS onder andere ook om, naast verschillende mogelijke vormen van inbedding van zo'n opleiding in een of meerdere bestaande instellingen, de geleidelijke ontwikkeling van een veeleer autonoom Hoger Instituut voor Islamitische Studies te overwegen. Dat instituut zou dan een samenwerking inhouden tussen experts uit verschillende moslimgemeenschappen, de universiteiten en de overheid.

De contacten en de samenwerking tussen de verschillende partners heeft al tastbaar resultaat opgeleverd. Op vraag van de Moslimexecutieve is CeMIS aan het begin van dit academiejaar gestart met een postacademische vorming 'Verdieping in de islamitische godsdienst'. Dat is een verplichte nascholing voor alle islamleerkrachten die de Moslimexecutieve eerder via haar eigen kanalen heeft erkend.

Ik vind dit al een serieuze stap vooruit in de professionalisering van dit deel van het lerarenkorps. Ik vind het vooral belangrijk dat hiervoor partners en expertise van buiten de eigen kringen aangetrokken worden. Dergelijke vormen van overleg en samenwerking moeten we stimuleren, net zoals we steun blijven geven aan Groep T en de Erasmus-hogeschool Brussel, de twee hogescholen die binnen de geïntegreerde lerarenopleiding, en uiteraard in samenspraak met de Moslimexecutieve, het onderwijsvak islam als keuzemogelijkheid aanbieden.

De vraag is dan of we het academiejaar 2010-2011 halen voor een breed gedragen opleiding voor islamkader. In alle eerlijkheid: ik kan u dit op dit ogenblik niet garanderen. Ik wil graag verdere stappen zetten op basis van het werk dat CeMIS verricht heeft en van de contacten die in de voorbije regeerperiode gelegd zijn. Het zou inderdaad jammer, maar ook gewoon erg dom zijn om dat zomaar verloren te laten gaan. Het regeerakkoord voorziet op dat vlak, zoals u hebt gezegd, gelukkig ook expliciet in continuïteit. Maar bij de start van deze regering hebben we geen stappenplan geërfd om snel een dergelijke opleiding te kunnen starten, en ook de andere partners in de samenwerking hebben dat niet klaarliggen. Er is dus nog wel wat voorbereidend werk nodig.

Ik wil me nu dus niet vastpinnen op een datum. Ik vind ook niet dat we per se moeten vasthouden aan de klassieke start van het academiejaar – in een geflexibiliseerd hoger onderwijs en met een opleiding die geleidelijk aan zal moeten groeien, is soepelheid zeker niet uit den boze. Maar ik wil wel heel duidelijk zijn: ik wil wel degelijk in deze legislatuur resultaat behalen.

De onderzoekers van CeMIS hebben contact gehad met het bestuur van de moskee van de vzw Jisr Al Amana in Hoboken om te zien in welke mate hun initiatief aansluiting zou kunnen vinden bij de modellen die CeMIS aan het uittekenen was. Dat is ook gedocumenteerd in het eerste onderzoeksrapport van CeMIS. De verantwoordelijken van de moskee leken toch wel terughoudend om in een samenwerking met een of meerdere universiteiten en de overheid te stappen. Zij leken eerder geneigd om dergelijke initiatieven in de eigen groep tot ontwikkeling te laten komen.

Het zal u niet verbazen na eerdere uitspraken van mij in die zin, maar ik betreur een dergelijke opstelling. Ik kan niet verbieden dat de moskee een eigen initiatief neemt. Zij heeft daar het grondwettelijke recht toe, maar het lijkt me niet de beste optie als zij dit daadwerkelijk zou doen. In de omgekeerde richting sta ik er natuurlijk wel voor open als dergelijke initiatieven zich zouden willen inschrijven in een samenwerkingsverband met bestaande universiteiten en hogescholen, en met de overheid. Maar u hebt allang begrepen dat wij daaraan zullen werken.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is inderdaad goed om te pleiten voor een samenwerkingsverband. De krachten moeten worden gebundeld. Aangezien men zich tot doel stelt om een breed gedragen opleiding te realiseren, zou het jammer zijn indien er op verschillende plaatsen concurrerende initiatieven zouden ontstaan. Er is uiteraard de vrijheid om die initiatieven te nemen – dat moet worden gerespecteerd –, maar het is toch goed dat u pleit voor samenwerking.

Mijnheer de minister, u wilt zich niet laten vastpinnen op een datum. Ik kan dat begrijpen. U hebt inderdaad geen stappenplan geërfd of u hebt er geen aangetroffen. Ik hoop dat uw pleidooi voor flexibiliteit niet betekent dat u het op de lange baan wilt schuiven. Ik hoop dat het niet de bedoeling is om tijd te winnen en dat het echt de bedoeling is om er verder aan te werken. Ik hoop ook dat als het niet 2010-2011 is, dat het dan toch niet veel later wordt. De maatschappelijke nood wordt erkend en er moet dus werk van worden gemaakt.

Minister Pascal Smet: Ik wil dat absoluut doen. Al toen ik in 1996 als migratie- en asiexpert deel uitmaakte van het kabinet van toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Vande Lanotte was dat een van de zaken die ik aan mijn toenmalige minister adviseerde. Ik ben uitermate gebeten om het nu zelf te doen.

De heer Ward Kennes: Wat we zelf doen, doen we beter: dat is in dit geval zo. Succes.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■